

**VÕRU MAAKONNA
RAHVARAAMATUKOGUDE
2020. AASTA TEGEVUSE ARUANNE**

Tallinn 2021

Sisukord

Sissejuhatus	4
1.Põhilised tegevussuunad	4
1.1 Koroonaviiruse mõju	4
1.1.1 Esimene laine	4
1.1.2 Teine laine	8
2 Juhtimine	9
2.1 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud:	9
2.2 Eelarve	10
2.3 Projektid.....	12
2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng.....	13
2.4.2 Ülevaade täienduskoolitusest	13
2.4.2 Maakonnaraamatukogu korraldatud koolitused	14
2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised	15
2.4.4 Erialahariduse omandamine	16
2.4.5 Töötajate tunnustamine	16
2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine.	16
2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele	17
2.6. Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas	18
3. Kogud komplekteerimine ja töötlemine	18
3.1 komplekteerimise põhimõtted ja uuendused	18
3.1.1 Raamatu komplekteerimine.....	19
3.1.2 Perioodika komplekteerimine	20
3.1.3 Auviste komplekteerimine	21
3.2 Inventuurid, mahakandmised	21
4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused.....	21
4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine	22
4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused	23
4.3 RVL teenindus.....	25
4.4 Laste- ja noorteteenindus	26
4.4.1 Laste-ja noortekirjanduse komplekteerimine	26
4.4.2 Laste-ja noorte raamatukogu kasutamine.....	27
4.4.3 Laste-ja noorteteenindus, s.h lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine	29

4.4.4 Laste- ja noorteüritused	31
4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused	32
4.6 Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond	34
4.6.1 kohalikul tasandil	34
4.6.2 riiklikul tasandil.....	38
4.6.3 rahvusvahelisel tasandil.....	38
4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele	39
4.8. Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded	40
5. 2021. aasta tegevused	41
LISA 1. Personali koolitus	42
LISA 2. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised.....	43
LISA 3. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid.....	44
LISA 4. Laste ja noorteüritused	44
LISA 5. Raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesannete täitmine.....	46

Sissejuhatus

Tabel 1

Maakonna/li nna nimi	Elanike arv (01.12.1 9)	KOV-de arv maakonn as	Üldkasutatav ate raamatukogu de arv	Harukogu de arv	Teenindus punktide arv	Kokku
Võru	35 802	5	38	0	11	49

1.Põhilised tegevussuunad

Raskuskese oli suunatud raamatukoguteenuse osutamisele pandeemia ajal. „Aastaring näitas, et raamatukogud saavad hakkama ka erilistes tingimustes ja lugejad on teenindatud oludele vaatamata“ (Varstu).

Lõpule jõudis kaheaastane seitsme riigi Erasmus+ koostööprojekt „Neli elementi – legendid ja lood“. Valmis veebiväljaande „Raamatukogud Võrumaal“ haldusreformijärgne täiendus ja tegevuse ülevaade 2019. aasta lõpuni. Portaaliga <https://lugeja.raamatukogud.ee> liitunud raamatukogudes saab lugejaks registreeruda internetis ID-kaardiga. Võrumaa Keskraamatukogus (edaspidi Võrumaa KRK) võeti kasutusele kaardimakse terminal.

Digikultuuri aastal korraldati virtuaalnäitusi ja -üritusi: näiteks Saatses vaadati Facebooki vahendusel Värskas Külustuskeskuse–Reegi maja avamist. Võrumaa KRK X õpilaste omaloominguvõistluse „Hea on olla hea“ tulemused avalikustati virtuaalsel tänuüritusel. Raamatututvustuse blogisse seati sisse luuleriivluulekogude, eelkõige Võrumaaga seotud autorite loomingu tutvustamiseks. Esmakordsed kogemused saadi nõupidamistest ja koolitustest veebikeskkonnas.

Obinitsa ja Meremäe raamatukogud tähistasid 95. tegevusaastat - küll teisiti kui plaanitud, aga lugejad, sõbrad ja toetajad ei jäänud tänamata. Maakondlik lugemismäng Laste-Raamatu-Suvi 2020 toimus 8. korda. Osavõtt oli veidi tagasihoidlikum ja lõpupidu lükati 2021. aastasse.

Värskema ilme sai Kuldre raamatukogu tänu remondile ja Tsoolgo tänu uuele sisustusele. Rõuge rahvamajas, kus asub ka raamatukogu, alustati aastakümneid oodatud remonti. Kääpa raamatukogu koliti Kääpa Sotsiaalkeskusest koolimajja.

1.1 Koroonaviiruse mõju

1.1.1 Esimene laine

Võru linn

Koroonalaine jõudis Võrru kurikuulsa sünnipäevapeoga märtsi algul ja levis suure hooga maakonda laiali. Kujunenud olukorrale reageeris kiiresti Võru linnavalitsus, sulgedes viiruse leviku tõkestamiseks linna allasutused. Loetud tundidega tuli välja töötada kontaktivaba töökorraldus töötajate jaoks ning lugejatele ohutu raamatukoguteenuse osutamise reeglid. Vastu tulles õpetajate ja õpilaste soovidele laenutati õppekirjandust ettetellimisega kontaktivabalt.

25. märtsist 14. aprillini töötati graafiku alusel ja tavapärasest raamatukoguteenust ei osutatud. Viivise võtmine peatati septembrini. Viidi raamatuid koju, pikendati tagastustähtaegu, korrastati kogusid, vastati telefonidele, e-kirjadele ja päringutele. Mitmed raamatukoguhoidjad korrastasid kodukontoris kaugtööna andmebaase.

15. aprillil alustati kontaktivaba laenutusega „trepiraamatukogus“. Raamatukoguhoidjad toimetasid ettetellitud raamatud teiselt ja kolmandalt korruselt alla välisukse juurde, et lugejatele kontaktivabalt üle anda. Südannt soojendas väga suur huvi raamatute ja lugemise vastu. Raamatuid sai tagastada ainult tagastuskasti, misjärel pandi raamatud kolmeks päevaks karantiini, desinfitseeriti, võeti lugejate arvelt maha ja paigutati riulitesse. Raamatutega sel viisil toimetamine oli väga töömahukas protsess. Raamatuid desinfitseerides kanti maske ja kindaid. Kõik jõud koondati avakogu ja hoidlate korrastamiseks. Lõpule viidi 2019. aastal alustatud kogude kasutatavuse analüüs.

Eriolukorra lõppedes avati raamatukogu 18. mail ja kehtima jäid eriolukorra piirangud: 2 + 2 reegel, käte desinfitseerimine enne raamatukokku sisenemist ning peale teavikute, inventari ja tehnikaseadmete kasutamist. 2 + 2 reegli täitmiseks märgistati teeninduslettide ümbrus ja põrandad ohulindiga. Tungivalt soovituslik oli kanda kaitsemaski. Peale avamist pidi arvestama distantsi hoidmisega lugejaga näiteks uudiskirjanduse riuli juures. Esimestel lahtiolekunädalatel desinfitseeriti kõik tagasitoodud raamatud, teenindajad kandsid kindaid ja kaitsemaske. Suveperioodil, kui viiruse levik oli minimaalne, loobuti maskide kandmisest. Lugemissaali ja AIPi külastajatele jäi maski kandmine soovituslikuks, kaitsemaske ja kindaid jagati raamatukogus tasuta.

Ära jäi 15 välisteeninduspunkti laenutuspäeva lasteaedades, kümme laupäevast teeninduspäeva ja kaheksa kevadeks planeeritud lasteüritust. Kooliaasta viimastel nädalatel ei toimunud ühtki laste rühmakülastust. Laste mängunurk oli esimestel hädaolukorra nädalatel suletud, ka hiljem olid väikelastega pered ettevaatlikud ja tulid harva raamatukokku aega veetma. Tehti teoks mitu varem planeeritud töömahukat ideed, mille tulemusi jagati maakonna rahva- ja kooliraamatukoguhoidjatega, et neilgi oleks tehtust oma igapäevatoos abi. Koostati slaidiesitlused 2009-2019 Hea Lasteraamatu plakatile valitud raamatutest. Kuulutati välja pokuteemaline fotojaht pokuloenduse toetuseks, et anda lastega peredele rohkem põhjust looduses liikuda ajal, mil avalikes kohtades liikumine oli piiratud ja kogu suhtlus maailmaga toimus ekraanide kaudu.

Suve esimeses pooles oli külastatavus väiksem kui tavaliselt. Lugejad olid pigem ettevaatlikud, hoidudes rahvarohketest kohtadest. Augustis julgeti juba rohkem raamatukogudesse tulla. Teise laine valmisolekuks telliti teeninduslettidele kaitseklaasid.

Antsla vald

Kuldres tehti esimese laine ajal remonti ja kogude välja- ning tagasikolimise oli küllaltki aja- ja töömahukas, mida teavad kõik, kes on raamatukogu kolinud. Ajalehti anti koju lugeda.

Antsla vallavalitsus varustas maskide, desinfitseerimisvahendite ja kinnastega. Antsla Linnaraamatukogu oli suletud 27. märtsist 4. maini. Paar tundi päevas tegeldi kogude korrastamisega, sest linnatänavate remondi ja Coop Konsumi ehitamisega seoses uuendati küttesüsteemi, maja oli külm ning maja pääseminegi oli raskendatud. Haabsaeres laenutati kontaktivabalt, raamatud pandi koridori toolile. Pangaülekanne sooviga külastaja ruumis viibides kandis direktor maski. Linda raamatukogu direktor pani tähele, et internetis hakkasid levima head soovitusel e-raamatute, kultuuriobjektide, virtuaaltuuride jms kohta. Lugemishuvilistele leiti ka seal kontaktivaba raamatute üleandmise võimalus. Vaabinas sätiti mööblit ringi, et kohalkasutajad saaksid distantsi hoida. Seal ja Tsoorus suurenes „viirusepakku“ tulnute arvelt lugejate, sealhulgas laste arv.

Antsla vallavalitsus esitas palve kulutada nii vähe kui võimalik, aga osta ära kõik, mis vajalik. Vaabina loovutas ürituste ja korrashoiu pealt 200 eurot.

Rõuge vald

Rõuge valla raamatukogude direktorid töötasid 17. märtsist 15. maini kodukontorites. Töötelefonid olid suunatud mobiiltelefonidele ja lugejad said tellida kirjandust tööpäeviti kella 10-16. „Neljapäeviti olime tööl, pakkides lugejatele lugemisvara kilekotti koos lugeja nimega ning heade soovidega ja viies pakikesed välisukse taha lauale/ toolile, riulile jne. Lugejad olid tänulikud, et üldse raamatukogust lugemist said ja võeti korraka rohkem raamatuid“. (Krabi, Varstu). Viimases näiteks oli kümme külastust päevas. Neljapäeviti oli kohustuslik raamatukogu kasutamise statistika esitamine valla kultuuri- ja haridusspetsialistile.

Tagastuskastid saadi „väga täpse“ ajastusega vahetult enne eriolukorra algust. Rõuge vallavalitsus muretses isikukaitse- ja desinfitseerimisvahendeid, kulud kanti raamatukogude eelarvest. Alates 7. aprillist võis sisetööd teha ka kolmapäeviti. E-teenused olid kättesaamatud.

Varstus ja Võrus jäi ära kohtumine Markus Saksatammega. Haanjas korrastati arhiivi. Raamatukogu leidsid üles paljud väljaspool teeninduspiirkonda elavad lugejad ja aktiivselt kasutati kaugtöö tegemiseks multifunktsionaalset ruumi.

Sännas sätiti kontaktivaba laenutus sisse „raamatukogu aknas“. Üldse oli raamatukogu eriolukorra ajal eriti kiire interneti ja mugava keskkonnaga (sh köögi kasutamise võimalus) tõusutrendis kaugtöö tegemise kohana. Paljud tulid olukorda leevendama suvekodudesse, aga et sealsed tingimused pole mõeldud aastaringseks kasutamiseks, siis seatigi raamatukokku.

Setomaa vald

Setomaal pidid raamatukogud koostama ise strateegia, kuidas käituda eriolukorras, sest mitmed vallavalitsuse töötajad olid viirusesse nakatunud ja ülejäänud kodukontoris. Ainsaks tugitekstiks oli Kultuuriministeeriumi juhised.

Värskas suurenes kontaktivaba laenutuse kõrval koduteeninduse vajadus ning inimesed tahtsid väga suhelda. Töötajad olid vaheldumisi tööl ja kodukontorites, tänu sellele saadi palju raamatuid parandada. Värskas raamatukogu direktor oli aprillis teise töötaja lahkumise tõttu üksi kuuel päeval nädalas tööl, innustatuna mõttest, „et kui minu suurem pühendumine tööle aitas ära hoida kasvõi ühe kiirabi väljakutse, siis oli ju asi seda väärt“. Raamatuid anti välja kolmel

päeval nädalas. Aja kulgedes tekkis võimalus osta esialgu väga kõrge hinnaga maske ja desovahendeid eelarveridu ümber tõstes. Tõsteti ümber ka mööblit hajutamise eesmärgil.

Meremäel ja Saatses sai kasutada AIPi etteteatamisel. Obinitsa raamatukogu lugejatele oli uksel järgmine teade: „Seoses Eesti Vabariigi otsusega eriolukorra kehtestamise kohta Eesti Vabariigi territooriumil ja Setomaa vallavanema 13.03.2020 käskkirja nr. 13-1/51 alusel on Obinitsa raamatukogu kasutamine alates 16.03. 2020 ajutiselt piiratud. Raamatute väljastamine toimub eelneva kokkuleppe kaudu teisipäeval ja neljapäeval 10.00-15.00. Obinitsa postipunkti tegevus on alates 1. aprillist kuni eriolukorra lõpuni peatatud.“ Aga et postipunkti kasutajatega jätkus töö ka paar nädalat peale eriolukorra kehtestamist, siis kasutati respiraatorit, sest maske ei olnud alguses saada ja kui, siis maksis pakk 50 eurot. Desinfitseeriti käsi ja pindasid, desovahendeid õnneks jätkus. Väga palju telliti pakke algul postipunkti, aga peagi aktiveerusid kullerfirmad, kes andsid pakid üle värskes õhus kontaktivabalt. Peale postipunkti töö peatamist läks lihtsamaks, kuna raamatute laenutamine-tagastamine toimus koridoris oleva raamatukapi kaudu.

Võru vald

Võru vallavalitsus kehtestas majanduskulude kokkuhoiu nõude seoses kehtiva eriolukorraga. Parksepa raamatukogu eelarve vähenes 1290, Tsolgo 650 euro võrra. Lasval vähendati eelarvet 208 eurot koolituskulude ja ürituste arvelt. Oraval ja Hanikasel kokku kärbiti koolituskulusid 85 ja majanduskulusid 200 eurot. Osulas vähendati eelarvet 400 euro võrra. Vana-Vastseliina loovutas 1600 eurot – 1500 kütte pealt ja 100 ürituste korraldamise kuludest, Vastseliina 300 eurot. Kirepil loobuti enamusest inventari rahast, osast ürituste korraldamise ja infotehnoloogia rahast. Puiga, Kääpa ja Sõmerpalu eelarvet ei vähendatud.

Hanikase raamatukogu oli esimese laine ajal täiesti suletud, sest seal on põhiliselt kokkusaamiskoht, seega oli mõistlik kontaktide vältimiseks ukсед kinni panna.

Tsolgos sai raamatukogu uue ilme – tänu Rahandusministeeriumi toetusele paigutati raamatud ümber uutele riiulitele, mõned riiulid said isegi mitu korda ümber tõstetud kuni rahuldava tulemuseni. Tavaolukorras oleks olnud kogude ümbertõstmine küllatki probleemne, aga eriolukord sai hästi ära kasutatud. Kolimise kõrval toimus kontaktivaba laenus ja suur ruum võimaldas perioodika kohalkasutust. Suurenenud koduteenindust aitasid teostada avaholdustöötajad.

Kirepil ei õnnestunud korraldada soovitatud kontaktivaba laenutust, kuna majas puudub koht pakitud kirjanduse vastuvõtmiseks ja väljaandmiseks. Tegemist on kortermajaga ja tuleohutuse nõuete tõttu ei tohi trepikojas olla kergestisüttivaid esemeid. Samuti ei suutnud paljud eakad ja erivajadusega lugejad aru saada korraldusest, et kohapeal lugemist ja laenutamist ei toimu. Mitmed neist ei hoidnud distantsi ei teiste lugejatega ega ka raamatukogu direktoriga. Esimesel ametlikult suletud päeval, 13. märtsil käis raamatukogus 13 inimest, kes laenasid 117 teavikut. „Mõistsin, et niimoodi edasi minna ei saa ja esitasin vallavalitsusele palve lubada mul töötada kodukontoris“. Alates 16. märtsist töötaski raamatukogu direktor kodukontoris, tellides ja võttes arvele raamatuid ning koostades raamatukogu kroonikat. Raamatuid anti lugejatele kätte reedeti õues.

28. märtsil said raamatukogud teate, et tuleb hakata kontrollima Võru valla mängu- ja spordiplatsidel kehtivat liikumiskeeldu. „Kirepi Raamatukogu sai ülesande hoida igapäevaselt silma peal Kose spordiplatsil ja laste mänguväljakul, seda ka nädalavahetustel. Platsid olid

piiratud lintidega. Pooleteise kuu jooksul nägin mänguväljakul ühte inimest, kes istus pingil ja kiigutas vankris last. Küll aga olid paaril korral toimunud spordiplatsil koosviibimised öisel ajal, millest andsid tunnistust laialiloobitud prügi ja mahatõmmatud piirdelindid.“ Peale eriolukorra lõppemist tõsteti Kirepil ümber mööblit - ühest arvutitöökohast loobuti kohallugemise kasuks - ja piirati lintidega ning telliti kaitseklaasid. Ära jäi suvine lugemisvõistlus „Kirepi- Karikakra-Suvi“.

Loosi raamatukogu juhataja oli kas töö- või kodukontoris, laenutati kontaktivabalt. Lasval toimus kontaktivaba laenus 13. märtsist 17. maini. Kõigile leiti sobiv variant, et lugemist armastav inimene saaks ikka lugeda – raamatud anti kas läbi akna, pandi esikulauale, viidi koju või jäeti lugejale postkasti. Tagastatud raamatud jäeti karantiini. Eriolukorra ajal tehti sisetöid. Peale 18. maid ei avatud laste- ja tegelustuba.

Parksepas ja Vana-Vastseliinas kasutati eriolukorda teavikute inventuuriks, peale seda laenutati kontaktivabalt. Vana-Vastseliinas tõsteti laenuslett oma töölaust kaugemale, et hoida distantsi ja plakatid paigutati nii, et neid akna taga näha oleks. Sõmerpalus usaldasid lugejad raamatukogutöötaja valikut kontaktivabal laenutusel, seega said ringlusse ka seni laenutuseta raamatud. Vastseliinas kasutati aega kodulooliste materjalide korrastamiseks ja sorteerimiseks, vanade fotode skaneerimiseks.

Kääpa raamatukogu asus sealse sotsiaalkeskusega ühes majas ja kuna viimane suleti, oli ka raamatukogu täiesti suletud 16.-29. märtsini. Direktor oli rakendatud Covid-19 poolt põhjustatud abitöödel. 31. märtsist kuni 11. maini toimus kontaktivaba laenus akna kaudu. Et augustis koliti raamatukogu sealt ära, kasutati aega kogude ülevaatamiseks ja pakkimiseks.

1.1.2 Teine laine

Septembris jätkati tavapärase raamatukoguteenuse pakkumist. Lisaks jäeti lugejatele võimalus laenata teavikuid kontaktivabalt. 2 + 2 reegel asendus lugejate hajutamise kohustusega. Jätkus kohustus desinfitseerida iga kasutamise järel arvutitöökohad ja lugemissaali laudad ning hoida puhtana laenusletid. Kui maskide kandmine oli soovituslik, kanti maske vähe. Kui reegel alates 24. novembrist kohustuslikuks muutus, olid enamusel külastajatest raamatukokku tulles maskid ees. Jätkati maskide ja kaitsekinnaste tasuta jagamist külastajatele. Raamatukoguhoidjad kandsid vabal valikul kas kaitsemaski või visiiri. Aasta lõpus hakkas viirusekartus tasapisi mööduma. Teise laine ajal sai korraldada üritusi, kus osaleti siiski väga ettevaatlikult.

Eakad olid kodus olemisest väsinud ja helistasid, et lihtsalt juttu ajada. Raamatukoguhoidjad lugesid siis ajalehest midagi ette või lihtsalt lohusid. Tsoigos peatati võimlemisringi ja ansambli kooskäimine, mõlemas tegutsesid riskirühma inimesed. Värskas aidati alla laadida “Hoia” äppi.

Antsla vallavalitsuse töötajate suur nakkuskolle hoidis lugejad raamatukogust eemale. Piirati AIPi kasutamise aega ja ajakirjandust kohapeal lugeda ei saanud. Et jõulupeod jäid ära, siis toodi Antsla valla raamatukogudesse eakate vallakodanike jõulupakid, et hajutatult need kuidagi omanikuni jõuaks. See oli kõige huvitavam periood: „mõni avastas, et Kuldres on nii suur ja ilus raamatukogu, kellel oli hea meel, et ei pidanud kaugele minema, kes saatis oma

pereliikme, kes luges mulle luuletust, unustati korra kski koroon ja tänati, et vald neid mees pidas. Sain juurde kaks toredat lugejat.“ (Kuldre).

Septembri teisest nädalast alustas Kääpa raamatukogu tööd Kääpa kooli ruumides. Lasval toimusid täiskasvanutele mõeldud üritused, laste omad jäid osaliselt ära, sest lasteaed oli novembri lõpus karantiinis. Missos anti perioodikat lugeda koju. Rõuge taotles lisaeelarvest vahendeid juurde seoses kolimisega. Orava ja Hanikase raamatukogude analüüsist selgus, et teise laine ajal käidi vähem raamatukogudes ja käijad oli ühed ja samad inimesed. Sellele argumendile saadi tõestust ka teistest raamatukogudest.

Obinitsas viidi postipunkti külastused maksimaalselt kontaktivabaks – raamatukogutöötaja viis tahvelarvuti allkirjastamiseks eestuppa. Raamatukogu ruum on liigendatud niimoodi, et ühest ukseavast toimib postipunkt ja teise kaudu raamatukoguteenus.

Võrumaa KRR lasteosakonnas toimus klasside ja lasteaiarühmade teemaüritusi ja laenutusretki tunduvalt harvem, kui tavaliselt. Välisteeninduspunktid hakkasid küll sügisel tööle, kuid aeg-ajalt tuli laenutuspäev vahele jätta, sest mõni lasteaiarühm oli isolatsioonis. Lastega tegeldes ja lugejateeninduse alal liikudes kandsid raamatukoguhoidjad maske või visiire. Töötajad olid sagedamini haigus- või lapsehoolduslehel.

Eri- ja hädaolukorra suurimaks väljakutseks oli tegevuse planeerimine arvestades võimalust, et kavandatud ei ole võimalik ellu viia ja igal hetkel tuleb olla valmis muutuva olukorraga kohanemiseks ning plaanide muutmiseks või tühistamiseks. Suurimaks plussiks oli see, et mitu õppe- ja koolituspäeva, kus muidu oleks saanud osaleda vaid Tallinna sõites (milleks on tavaolukorras vähestel võimalust), toimusid nüüd veebis ja olid järelvaadatavad. Sel kombel sai koolitustest osa tunduvalt suurem hulk huvilisi ja sai levitada infot ka maakonna raamatukoguhoidjatele.

2 Juhtimine

2.1 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud:

Alates 1. juunist ühtlustati Rõuge valla raamatukogude lahtiolekuajad – nüüd ollakse avatud neljal päeval 8.30 - 17.00 ja neljapäeviti 9.30- 18.00. Lahtiolekuajegade ühtlustamisel ei võetud arvesse erinevate piirkondade tegelikke vajadusi ega töötajate sõltumist nt bussiliiklusest. Arvati, et kui raamatukogu on lahti ühel päeval nädalas kauem, siis saab juurde palju lugejaid. Sisse viidi ühine ametlik lõunapaus 12.30 – 13.00, aga raamatukogud on avatud ka sel ajal, sest on busside saabumise aeg ja väljas nangun ei käida. Iga kuu esimesel kolmapäeval on raamatukogud lubatud sulgeda sisetööde või koolituspäevaks. „Sel aastal juhtus küll mitu korda, et koolitus ei olnud kuu esimesel kolmapäeval. Sel juhul pidime eraldi luba küsima, et raamatukogu sel päeval sulgeda ja koolitusel osaleda. Minul oli selline situatsioon, et ühel nädalal toimus kaks koolitust, nendest üks oli kevadel ära jäänud koolitus. Kui saatsin osakonnajuhatajale kirja, et mõlemast osa võtta, siis sain vastuseks loa ainult ühele koolitusele minekuks.“ (Viitina).

Varem olid sisetööpäevadeks kolmapäevad, mida kasutati ka õpiringide tegevuseks ja ürituste korraldamiseks. Kuna ürituste korraldamiseks, sh kohtumisteks kirjanikega, eelarves paljudel raamatukogudel vahendid praktiliselt puuduvad, siis saadi õpiringi liikmetega kolmapäevadel

teha väljasõite teiste raamatukogude üritustele. Et neid kolmapäevi enam pole, siis ei ole enam võimalik osa võtta niigi kasinatest kohtumistest naaberraamatukogudes. Kuna enamus valla raamatukogude töötajaid on vanuses 60+, siis varem oli võimalus käia ka arsti juures kolmapäeviti. Praeguse töökorraldusega peab osakonnajuhatajalt selleks eraldi luba taotlema.

Lahtiolekuageade muudatus mõjus negatiivselt koduteenindusele. Varem sai teenuse osutamise kokku viia RVL teeninduse, raamatupakkide toomise ja õppepäevadega. Nüüd peab leidma teisi võimalusi kojukanneteks ja muudeks asjaajamisteks, mida ei saa teha töökohast lahkumata, seega isiklikust ajast. Sotsiaaltöötajad võivad aeg- ajalt tulla vastu, aga raamatute kojukanne ei kuulu nende tööülesannete hulka.

Rõuge Vallavalitsuse ja MTÜ Sänna kultuurimõis vahel käisid läbirääkimised raamatukoguteenuse osutamise jätkamiseks. Oktoobris otsustas volikogu, et MTÜ Sänna Kultuurimõis saab jätkata delegeeritud raamatukoguteenuse osutamist kuid senisest poole väiksema eelarvega (välja arvatud teavikute soetamise raha).

Võru vallavalitsuses toimusid koosolekud töökorralduse muutmise teemal. „Kuna raamatukogud, lugejad ja teeninduspiirkonnad on nii erinevad- arvulised näitajad, piirkonna suurus, töötajate haridus, lahtiolekuajad, see kas tuleb ise ka koristada või mitte, siis ilmselgelt polegi võimalik kõike ühe mõõdupuuga hinnata“ (Kirepi). Novembris Võru vallas toimunud raamatukogutöötajate infopäeval öeldi, et Tsolgo raamatukogu jääb Lasva raamatukogu teeninduspunktiks, kuhu hakkab Lasva raamatukogu töötaja käima. Tsolgo raamatukogu direktor edastas selle sõnumi oma lugejatele ja eriliselt kokkuhoidev kogukond alustas allkirjade kogumist, et raamatukogu alles jääks. 109 toetusallkirjaga pöördumise edastas volikogu liige Võru vallavalitsusele.

Setomaa Vallavolikogu võttis 29. oktoobril 2020 vastu otsuse „Setomaa vallas tegutsevate rahvaraamatukogude ümberkorraldamine“, mis sätestab, et Setomaa Vallavalitsuse hallatavad asutused Värska Raamatukogu, Mikitamäe Raamatukogu, Saatse raamatukogu, Meremäe raamatukogu ja Obinitsa raamatukogu korraldatakse ümber. Need raamatukogud liidetakse Värska raamatukoguga ja Värska Raamatukogu nimetatakse ümber Setomaa Vallaraamatukoguks. Niipalju said raamatukogutöötajad protsessi mõjutada, et otsus jõustus 1. märtsil 2021. Raamatukogude direktoritele tehti ettepanek asuda alates 1. märtsist 2021 Setomaa Vallaraamatukogu spetsialisti 1,0 ametikohale. Välja kuulutati konkursid vallaraamatukogu direktori ametikohale.

Kauaaegne Urvaste raamatukogu direktor Neidi Ruven siirdus pensionipõlve pidama. Antsla vallavalitsus viis Urvaste ja Kuldre raamatukogu 10. veebruarist 2020 ühtse juhtimise alla, seega on üks inimene tööl kahes raamatukogus ning muutusid lahtiolekuajad. Urvastes saavad kaugemal tööl käivad inimesed neljapäeva õhtuti lugemisvara hankimas käia.

2.2 Eelarve

Jrk.	Raamatukogu	kulud kokku	Jooksev-kulud kokku	Ülalpidamis-kulud	tööjõukulu	riigilt	omaval.	Kompl.kulud kokku	riigilt	KOV-It
1	Võrumaa KRK	498,135	498,135	25,284	409,464	27,43	22,7	50,13	27,43	16,48
2	Antsla Linnark.	42,309	42,309	3,673	25,785	4,428	8,24	12,668	4428	6,455

3	Haabsaare	14,515	14,515	2,298	9,401	0,401	1,855	2,256	0,401	1,161
4	Haanja	15,454	15,454	1,796	9,975	1,281	2,296	3,577	1,281	1,585
5	Hanikase	23,301	23,301	16,803	3,517	0,557	1,855	2,412	0,557	1,187
6	Kirepi	24,61	24,61	2,663	14,871	2,614	4,048	6,662	2,614	2,341
7	Krabi	23,03	23,03	8,115	10,911	0,668	3,23	3,898	0,668	2,301
8	Kuldre	25,135	25,135	6,452	14,186	1,569	2,822	4,391	1,569	2,054
9	Kuutsi	17,423	17,423	2,391	10,517	0,859	3,533	4,392	0,859	2,379
10	Kääpa	14,758	14,758	1,761	8,133	1,085	3,553	4,638	1,085	2,949
11	Lasva	21,83	21,83	4,365	11,042	1,8	3,484	5,284	1,8	2,309
12	Linda	16,742	16,742	2,389	10,349	1,099	2,526	3,625	1,099	1,765
13	Loosi	11,089	11,089	1,406	7,304	0,429	1,844	2,273	0,429	1,483
14	Luutsniku	9,76	9,76	2,961	4,704	0,323	1,616	1,939	0,323	1,329
15	Meremäe	24,639	24,639	3,211	14,409	1,428	5,32	6,748	1,428	4,074
16	Mikitamäe	24,094	24,094	2,314	15,712	1,998	3,906	5,904	1,998	2,379
17	Misso	14,533	14,533	1,421	9,333	0,932	2,67	3,602	0,932	1,996
18	Mõniste	16,452	16,452	1,791	10,517	0,846	3,159	4,005	0,846	2,276
19	Nursi	15,709	15,709	0,494	11,239	0,736	2,675	3,411	0,736	1,623
20	Obinitsa	23,177	23,177	1,284	16,363	0,983	4,277	5,26	0,983	3,323
21	Orava	15,096	15,096	1,604	8,264	0,915	3,864	4,779	0,915	2,538
22	Osula	29,341	29,341	4,131	17,405	1,821	5,494	7,315	1,821	3,996
23	Parksepa	21,18	21,18	2,363	11,562	2,724	4,032	6,756	2,724	2,908
24	Puiga	22,744	22,744	2,558	13,143	2,826	4,111	6,937	2,826	2,849
25	Ruusmäe	15,605	15,605	2,934	9,698	0,661	2,061	2,722	0,661	1,484
26	Rõuge	20,724	20,724	2,284	10,376	2,114	5,549	7,663	2,114	2,566
27	Saatse	22,523	22,523	4,909	13,987	0,467	2,474	2,941	0,467	1,175
28	Sõmerpalu	15,006	15,006	0,941	7,193	1,913	4,07	5,983	1,913	2,976
29	Sänna	18,465	18,465	5,753	8,8	0,495	2,617	3,112	0,495	1,3
30	Tsolgo	18,572	18,572	6,059	7,864	0,621	3,376	3,997	0,621	2,573
31	Tsooru	15,485	15,485	0,824	10,131	1,081	3,122	4,203	1,081	2,092
32	Urvaste	6,27	6,27	0,71	2,599	0,578	1,804	2,382	0,578	1,093
33	Vaabina	10,19	10,19	2,054	6,459	0,476	0,903	1,379	0,476	0,7
34	Vana-Vastseliina	17,811	17,811	3,07	9,925	0,745	3,49	4,235	0,745	2,64
35	Varstu	20,79	20,79	3,303	12,042	1,486	3,291	4,777	1,486	2,158
36	Vastseliina	35,71	35,71	5,599	18,623	2,958	7,636	10,594	2,958	6,055
37	Viitina	16,043	16,043	0,941	10,396	1,128	3,463	4,591	1,128	2,042
38	Värskä	47,764	47,764	9,195	27,038	2,19	8,178	10,368	2,19	5,4
	kokku 2020	1246,014	1246,014	152,104	833,237	76,665	155,144	231,809	4500,237	107,994
	kokku 2019	1216,116	1216,116	142,139	829,739	68,706	152,762	221,468	68,706	106,292

Tabel 2

Põhieelarve	Seisuga 31.12.19. €	Seisuga 31.12.20 €	Muutus %
Eelarve kokku	1 216 116	1 246 014	2,5%
sh keskraamatukogu	488 702	498 135	1,9%
Personalikulu	829 739	833 237	0,4%
sh keskraamatukogu	396 302	409 464	3,3%

Komplekteerimiskulu	221 468	231 809	4,7%
sh KOV-lt	152 762	155 144	1,6%
sh riigilt	68 706	76 665	11,6%
sh keskraamatukogu	47 029	50 130	6,6%
sh KOV-lt	22 064	22 700	2,9%
sh riigilt	24 965	27 430	9,9%
Infotehnoloogiakulu	22 770	28 864	26,8%
sh keskraamatukogu	8 896	13 257	49,0%
*			
*			

Tööjõukulu vähenes 0,4% võrra ja komplekteerimiskulu kasvas 4,7% võrra. Krabil suurenes eelarve maja küttekulude ja elektri tarbimise võrra. Lasval vähenes personalikulu – 2019. aasta eelarves oli personalikulu rea peal koondamistasu Otsa laenutuspunkti juhatajale.

2.3 Projektid

Tabel 3

Projektid, toetused (Kellelt saadud?)	Periood	Eraldatud summa	Projekti üldmaksumus
Võrumaa laste 8. lugemismäng Laste-Raamatu-Suvi 2020 korralduskulude katmine (Eesti Kultuurkapital)	01.03.2020-25.09.2020 Pikendatud 31.05.2021	150	615
Erasmus+ seitsme riigi koostööprojekt „Neli elementi –legendid ja lood“ (SA Archimedes)	01.11.2018-31.10.2020	22 478	289 140
Võrumaa raamatukogutöötajate sügissemester (Eesti Kultuuriministeerium)	15.09-15.12.2020	900	984,30
Kontserdisari Muusika 102 Eestimaale Võrumaa KRKs (Eesti Kultuurkapital)	01.07-31.12.2020	450	640
Võrumaa kirjaniku Raimond Kolga bibliograafia internetiväljaande koostamiskulude osaline katmine Võrumaa KRKs (Eesti Kultuurkapital)	06.01-29.02.2020	600	1203
Tsolgo raamatukogu tegevustoetus - sisustuse uuendamine ja üritused (Rahandusministeerium)	1.01.-31.12.2020	4000	4000
Kohtumised Virve Osilaga Tsolgos ja Kääpal (Eesti Kultuurkapital)	1.-31.08.2020	200	381,90
Kohtumine Heli Künnapasega Tsolgos, Lasval ja Oraval (Eesti Kultuurkapital)	1.-30.2020	300	355,85
Misso noorte käsitööring (Rõuge Noorsootöö Keskus)	1.01-12.2020	250	350
Kohtumine Anti Saarega Värskas (Eesti Kultuurkapital)	2020 I jaotus	100	137,49
Kohtumine Heli Künnapasega Värskas (Eesti Kultuurkapital)	2020 IV jaotus	100	227,15

Põhja-Setomaa laste suvine lugemisvõistlus (Setomaa Vallavalitsus, Eesti Kultuurkapital)	2020 II jaotus	350	459,18
Kohtumised kirjanikega (Setomaa vallavalitsus)	2020	135	Kultuurkapitali projektide kaasfinantseerimine
Polina Tšerkassova kontsert „Helisevad muinaslood“ (Eesti Kultuurkapitali Võrumaa Ekspertgrupp ja Helikunsti Sihtkapital)	2020 IV jaotus	500	Sündmus toimub 2021. aastal

Toetusprogrammide osatähtsus on väga suur. Tänu Kultuuriministeeriumi toetusele said teoks kaks maakondlikku õppepäeva, eriti hinnatav oli toetus psühholoogialoengule. Tsolgo raamatukogu sai 19 uut riulit, uue lugemislaua, kuus tooli, tööarvuti ja ajakirjade kapi.

2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng.

Alates 1. jaanuarist 2020 liideti Lasva Raamatukogu direktori 0,75 ametikoht Otsa laenuspunktis juhataja 0,25 ametikohaga Lasva Raamatukogu direktori ametikohaks töökoormusega 1,0. Tööülesanded määrati ametijuhendiga. Ettepaneku ametikohtade liitmiseks tegi Lasva Raamatukogu direktor eesmärgiga, et oleks paindlikkus lahtiolekuaegades arvestades külastatavust ning võimalus töötasu kasvuks.

Rõuge Vallavalitsus korraldas raamatukoguhoidjatega ühiseid kokkusaamisi 9. märtsil Luutsnikus ja 1. juulil Rõuges. Koosolekute päevakorda ette ei teatatud ja seega tuli reageerida koheselt, mistõttu nii mõnedki argumendid meenusid hiljem. Raamatukoguhoidjate selgitused ja põhjendused raamatukogude teeninduspiirkondade erinevusest läksid kurtidele kõrvadele.

Värskas raamatukogus tuli direktoril olla üksi kuuel päeval nädalas tööl aprillis, kuna raamatukoguhoidja lahkus töölt ja vallavalitsuse nõudel ei saanud uut töötajat tööle võtta. „Kuna maailm oli suure osas lukus, siis sain kenasti hakkama.“ (Värskas) Mais alustas tööd raamatukoguhoidja-koristajana tubli noor inimene, mistõttu muudeti ametijuhendeid.

Antsla valla raamatukogude direktorid said kokku koostööpäevadel. Jaanuaris kohtuti Linda raamatukogus, kus arutati raamatukogu kasutamise eeskirju ja põhimäärust ning ürituste koos tegemise võimalusi. Märtsis oldi Tsoorus, kus korrigeeriti dokumentide tekste ning mõõdeti vererõhku, ka kõik lugejad saavad seda teha. Oktoobris mõtiskleti Urvastes uuest eesti kirjandusest.

2.4.2 Ülevaade täienduskoolitusest

Võrumaa KRK kaks töötajat võttis osa juhtimiskoolituse programmist. 33 raamatukogutöötajat nautis lektor Rutt-Kaja Peki säravat loengut „Psühhoterapeudiks iseendale – stress, pinged ja negatiivsete tunnete ennetamine. Läbipõlemise vältimine ja isiksuse tugevdamine“. Teadmiste- ja elamusrohke oli MTÜ Õiguskooli koolitus „Õigus meie kirjanduses“. Mikitamäe raamatukogu direktor läbis koolituse „Vanemaealiste digimentorlus“, et olla abiks ja juhendajaks kogukonna vanematele liikmetele digikirjaoskuse ja üldise digipädevuse arendamisel. Osula ja Misso raamatukogude direktorid osalesid aastatel 2018-2020 Eesti Külaliikumise Kodukant projektis „Vabatahtlike rakendamise koostöömudeli testimine hoolekandesüsteemis ja üle-eestiliselt rakendatava koostöömudeli väljatöötamine“.

Osula, Värskä, Tsooru ja Võrumaa Keskraamatukogu direktorid said teadmisi ja emotsioone ERÜ maaraamatukogude sektsiooni suveseminaril „Raamatukogu kui kogukonnakeskus“ Saaremaal 12.-14. augustil. Osaleti Urvaste kihelkonna kultuuriretkel ja Eesti Kultuuri Koja konverentsil „Kultuur kui kapital“. Meeldejääv oli raamatukogupäevade „Tallinna päev“, mille põhieesmärk oli tutvumine uue ja innovaatilise Viimsi raamatukoguga ning tunnustuse avaldamine suure töö eest Tiiu Valmile. Rõuge ja Kääpa raamatukogude direktorid „salvestasid“ Viimsi sisekujunduse, sest mõlemal seisab ees kolimine renoveeritud ruumidesse. Maaraamatukoguhoidja päev Mustlas lõppes Tarvastu raamatukogus, mis pakkus küll kahjuks negatiivse emotsiooni oma korrastamata koguga.

Huvilisterohke oli Võrumaa Arenduskeskuse korraldatud rahvajutupäev, mille magnetiks oli muidugi jutuvestja Piret Päär. Eesti Lastekirjanduse Keskuse "Lugemisisu" stardikoolituse loengupäeva jälgisid eri aegadel FB Lugemisisu grupis kõik Võrumaa KRK lasteosakonna töötajad ja programmis osalejad.

Eesti Lastekirjanduse Keskuse ja Eesti Teaduste Akadeemia Underi ja Tuglase Kirjanduskeskuse ühisseminari „Laps kirjanduses“ alapealkirjaga „Mäng ja lastekirjandus“ vaatasid eri aegadel järele kõik Võrumaa KRK lasteosakonna töötajad.

Lisa 1

2.4.2 Maakonnaraamatukogu korraldatud koolitused

Tabel 4

Koolituse aeg	Koolituse teema	Koolitaja	Koolituse maht/kestus	Raamatukoguhoidjate arv/KOV-de arv	Eelarve/Koolituseks kulutatud summa
05.02.20	<i>Rahva Raamatu kirjastuse ja raamatute tutvustus, koostöö autoritega. Noortekirjanduse muutused ja trendid, Raimond Kolga mälestuspäev</i>	Rain Siemer, Rene Tendermann, Merle Pindis, Aili Järv, Aili Paeglis	6 tundi	29/4	
11. 03.20	<i>Raamatukoguaasta 2019 Madagaskari reisimuljeid</i>	Helve Pai	6 tundi	26/4	
17.06.20	<i>Raamatukogud eriolukorras. Parima maaraamatukoguhoidja</i>	Ansambel Ütsiotsõ	7 tundi	20/4	250

	<i>2020 valimine, rahvalaulude õpituba</i>				
29.09.20	<i>Õigus meie kirjanduses</i>	MTÜ Õiguskool	3 tundi	16/3	274,6
14.10.20	<i>Võrumaa raamatukogunduse IT 25</i>	Meelis Lilbok –OÜ Deltmar, FIE Antti Leppik	7 tundi	23/4	214,80
20.10.20	<i>Väljasõiduseminar – osavõtt raamatukogupäevade avapäevast, Tallinna Keskraamatukogu muusikaosakonna ja Viimsi raamatukogu külastus</i>	Jaan Aru jt. Tiiu Valm Tallinna KRK muusikaosakond	12 tundi	10/3	384
4.11.20	<i>Psühhoterapeudiks iseendale – stress, pinged ja negatiivsete tunnete ennetamine. Läbipõlemise vältimine ja isiksuse tugevdamine</i>	MTÜ Koolituskeskus VILKO, lektor Rutt-Kaja Pekk	7 tundi	22/4	750
2.12.20	<i>Aastaaruannete koostamine. Projekti 4 elementi tutvustus. Jutustamine „Loodus, meie kodu“</i>	Ena Metsa, Merle Koik, Margit Jõgi, Riin Olonen	5 tundi	26/4	220

Kiideti Helve Pai reisimuljeid „Madagaskari reisiblogist“ ja Ruth-Kaja Peki psühholoogiaalast loengut. Meelde jäävad olid kohtumised Ena Metsa ja Polina Tšerkassovaga. Oldi vaimustatud Jaan Aru esinemisest 20. oktoobril Tallinnas ning plaanis on teda Võrumaale esinema kutsuda. Vaimselt oli väga turgutav seminar Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseumi õuel, kus imeilusalt kevadpäeval saadi peale pikka koroonakevadet kokku.

2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised:

Rõuge vallas juhataja sisse vilkuvate jõulutuledega jõulubuss, mis tegi peatuse ka Viitinas. Bussiseltskond koos jõuluvanaga jagas häid soovide, piparkooke ja lusti. Kuusel süüdati tuled, kohalik päkapikk pakkus jõululeiba. Kõik see toimus distantsilt ja õues. „23. detsembril - kuna avalikud üritused olid keelatud - riietasin ennast taas päkapikuks, sõitsin läbi Rõuge Perearstikeskuse, Rõuge Hooldekodu ning oma eakad ja jätsin neile jõulusoovid uksele. Printisin erinevad jõulusoovid värvilistele lipikutele, et jaguks kõigile. Iga hooldekodu elanik sai endale ise tõmmata jõulusoovi. Juhataja võttis asjad uksele vastu - mina sisse ei läinud. Positiivse emotsiooni sain ka möödasõitvatelt autojuhtidelt, kui need päkapikku märkasid ja signaali tõrtsutasid. Tujutõstev!“ (Viitina)

LISA 2

2.4.4 Erialahariduse omandamine.

Kolm Võrumaa KRRK raamatukoguhoidjat asusid kutset omandama Rahvusraamatukogu kutsekoolitusel. Sügisel toimus kahjuks ainult üks kontaktõppe sessioon.

2.4.5 Töötajate tunnustamine.

Kultuuriministeeriumi tänukiri

Helle Laanpere – Võrumaa Keskraamatukogu

Inga Kuljus – Võrumaa Keskraamatukogu

Merike Kender – Varstu raamatukogu

Sirje Moorus – Ruusmäe raamatukogu

Ülle Ermel – Osula raamatukogu

Helgi-Loviise Kõivumägi – Kuutsi raamatukogu

Tiina Lillmaa – Obinitsa raamatukogu

Tiiu Pihla- Vana-Vastseliina raamatukogu

Võru maakonna 2020. aasta õppija eripreemia

Saima Tell – Kuldre ja Urvaste raamatukogu

ERÜ parima maaraamatukoguhoidja nominent

Liana Allas – Linda raamatukogu

Eesti Kultuurkapitali Võrumaa Ekspertgrupi aastapreemia

Tiiu Pihla – Vana-Vastseliina raamatukogu direktor

2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine.

Varstus on murekohaks akende pesemine, sest raamatukogu asub teisel korrusel ja aknaid tuleb pesta teleskoopvarrega harjaga. Lahti käib ainult üks aken ja seda saab küll pesta lihtsamalt, kuid samas pole see turvaline – tuleb ronida akna kaudu piirdeta rõdule. Luutsniku juhataja sai ergonoomilise töökoha tänu uuele toolile, jalatoele ja lugemisluubile. Viimast saavad ka lugejad soovi korral kasutada. Digikultuuriaastasse omamoodi „sobivalt“ osteti Värskasse robottolmuimeja. Kirepi kortermajas asuv raamatukogu on rahul korteriühistu esimehe tööga,

kus raamatukogus toimuvatel koosolekutel arutatakse kõik läbi ja valitakse kõige otstarbekam variant, mis sobib ka majas elavatele pensionäridele.

Kääpa raamatukogu kolis septembris Kääpa Põhikooli ruumidesse, kus on ajutiselt kasutada ainult üks tuba ilukirjanduse valikuga, teatmeteosed on hoiul noortekeskuses ja lasteraamatud kooliraamatukogu ruumides. 2021. aasta ümberehituse käigus peaks valmima uus kodu.

Päästeameti ettekirjutust täites liideti Linda raamatukogu rahvamajaga ühtsesse tuletõrjesüsteemi. Meremäel on murekohaks II korrusel asuvatest raamatukoguruumidest tagavaraväljapääsu puudumine. Vaabinas paigaldati Antsla Vallavalitsuse nõudmisel turvaseadmed. Päästeameti ettekirjutuse alusel ei vastanud Värska raamatukogu ja lasteaia vaheline uks tuleohutuse nõuetele, aga jõulukingitusena valmis pereettevõtte Tammer OÜ toetusel uus uks. Loosis vahetati välisukse lukud ning masendavat eriolukorra aega kasutati ilu loomiseks - põrandale sai uhke suur süda ja paar merelooma kujulist maalingut.

„Palju peavalu ja segadust tekitas vallavalitsuse poolt korraldatud küttepuude riigihange. Kohale toodi toores küttepuu, 2020 - 2021. aasta kütteperioodiks kõlbmatu. Läbirääkimiste tulemusena õnnestus siiski hankida vajalik kogus kuivi puid.“ (Haanja). Nursi Külakeskus, sealhulgas raamatukogu, on nüüd täielikult maaküttel. Vana-Vastseliina katlale tehti hooldusremont ja korsten sai puhastamise hõlbustamiseks luugid. Obinitsas hakati külakeskuse katusele paigaldama lisa olemasolevatele päikesepaneelidele, mille käigus võtsid töömehed terve nädala raamatukogu eesruumides laepaneele alla ja panid tagasi ning toimetasid ühes raamatukogus olevas tehnoruumis. Et aasta jooksul vahetus kahel korral külakeskuse administraator, siis tähendas remondiaeg raamatukogu direktori jaoks pikki tööpäevi.

Kuigi oli teada, et Rõuge rahvamaja läheb kapitaalremonti, teavitati raamatukogu kolimisest ikkagi väga hilja - aega anti esialgu ainult kolm päeva, mida tänu ehitaja mõistvale suhtumisele pikendati nädala võrra. „Tänuõnad kõigile headele inimestele, kes raamatukogu kolimisel abis olid. Eriline tänu Krabi Raamatukogu juhatajale Evi Taalile, kes ajutises asupaigas raamatukastid lahti pakkis ja raamatud riulitele asetas. Ise pakkisin raamatuid rahvamajas ning teenindasin lugejaid ja postipunkti rahvast. Kõik tööd said nii tehtud, et raamatukogu ja postipunkt ei olnud ühtegi päeva suletud.“ (Rõuge)

Võrumaa KRK muutis sisustust hubasemaks uute värviliste tumbade ja tugitoolidega. Lasteosakonda osteti mähkimislaud peredele, kes raamatukokku tulles ka noorimad pereliikmed kaasa võtavad. Väga tänuväärne investeering on ergonoomilised käetoed ja muud ergonoomilised abivahendid.

LISA 3

2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele

Juurdepääs liikumispuudega inimesele on tagatud 18-s raamatukogus, 20-s puudub. Vajadusel tuuakse raamatud I korrusele lugejale kätte.

„Spetsiaalne juurdepääs liikumispuudega inimestele puudub ja kulukuse tõttu ei ole see ka päevakorral. Külastajatega (2 inimest), kes seda mugavamaks raamatukogu kasutamiseks vajaksid, on räägitud ja abi pakutud koduteeninduse näol. Seni on nad keeldunud ja vastanud,

et saavad veel hakkama ja hea on ise riulilt raamatut valida.“ (Varstu). Oraval tehti fassaadi remondi käigus uus trepp koos käsipuuga, mis on liikumispuudega inimesele mugavam. Ka on olemas abivahendid, mis trepile panna, et ratastooliga pääseks raamatukokku. Haanja raamatukogu asub rahvamaja teisel korrusel ja trepist käimine on eakate jaoks üsna vaevaline, eriti alla minek. Raamatukogu direktori soov lisakäsi puu muretsemiseks ei täitunud.

2.6. Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas

Maaraamatukogu jaoks on uue tööarvuti (Tsolgo) ja AIPi arvuti (Varstu, Nursi, Sõmerpalu, Värska) saamine väga suur areng. Luutsniku sai annetuseks MTÜ Side ja Laptopi Muuseumilt arvutilaua ja laiekraanmonitori. Seal on väga tarvis kiiret interneti, mida pakuks valguskaabli töösse rakendamine, sest kaugtöö tegijad jäävad hätta suuremahuliste failide üleslaadimisega.

Kääpale saadi uus monitor ja värviprinter-koopiamasin. Linda rahvamajja paigaldati wifi võrk ja nüüd on raamatukogus ja väliümbruses koguni kaks wifi võrku. Osula Põhikooli uute lahenduste tulemusena sai ka raamatukogu kiirema interneti ja uue avaliku wifi võrgu. Sännas vahetati välja kolm arvutit digipädevuse tõstmiseks.

Projekti „Neli elementi - legendid ja lood“ toetusest osteti Võrumaa KRKsse suur puutetundlik tahvel ja 86-tollise ekraaniga teler. Tahvlit saab kasutada ürituste ja koolituste läbiviimisel. Teler on laste seas filmide vaatamisel väga populaarseks osutunud ning seda saab samuti kasutada ürituste ilmestamiseks piltide või videote näitamiseks. Kojulaenutuse ja lugemissaali monitoridele osteti ekraanikaitsmed, mis takistavad võõrastel isikutel andmete lugemist.

3. Kogud komplekteerimine ja töötlemine

Aastal 2020 komplekteeris Võrumaa KRK teavikuid endiselt 38 raamatukogule. Komplekteerimisosakond teeb raamatukirjed kogu maakonnale, peamiselt kasutati ESTER kataloogi kirjeid, kuid vajadusel laaditi alla ka URRAMiist või RIKSist. Siiski tuleb kõik üle kontrollida ja oma vajadusi silmas pidades sobivaks muuta. Uued teavikud telliti tellimisnimekirjade järgi Võrumaa KRKs igal nädalal, külaraamatukogudes üle nädala ja järelkomplekteerimine toimus jooksvalt. Uute raamatute pakid tehti üldjuhul külakogudele kord kuus, aga Lasva, Tsolgo, Kääpa, Värska ja Mikitamäe said paki kaks korda kuus. Võrumaa KRK lugejateni jõudis uudiskirjandus kord nädalas, vajadusel ka sagedamini.

3.1 komplekteerimise põhimõtted ja uuendused

Komplekteerimise põhimõtted 2020. aastal ei muutunud. Ikka on prioriteediks eesti autoritelt ilmunud ilukirjandus, algupärane eesti lastekirjandus. Vaatamata sellele, et ilmub väga head teatmekirjandust, on selle komplekteerimine vähenenud. Väiksemad raamatukogud eelistavad pigem meelelahutusliku kirjanduse ostmist. Lugejate huvide rahuldamiseks kasutatakse usinasti RVL teenust suurematest kogudest.

Suurim tarnija on Rahva Raamat OÜ, kelle kuller käib vajadusel mitu korda nädalas ja see võimaldab kauba saabumise jagada väiksemateks saadetisteks. Apollost telliti vähem, sest

hinnad on seal kõrgemad ja tarneajad oluliselt pikemad. Otse telliti kirjastustelt: Varrak AS, Bestkaup OÜ, SE&JS – nemad pakuvad samuti paremat hinda lühemate tarneaegadega.

Otse autorilt osteti harva, sest märgata on, et hulгимүүjalt osta on soodsam. Otse autorilt osteti juhul, kui raamatu hind on tõesti odavam või siis kui mujalt seda ei saagi. Võõrkeelset, peamiselt inglise ja venekeelset kirjandust, tellib Võrumaa KRK, kust venekeelseid teoseid laenutavad Värska, Mikitamäe jt RVLi teel oma lugejatele.

-annetuste osakaal kogude juurdekasvust

Raamatuid saadi annetusena 2053 eksemplari, see on 12,61% raamatute juurdekasvust. Võrumaa KRKs võeti arvele 547 annetatud raamatut, s.o. 14,75% juurde tulnud raamatutest. Viimastel aastatel on annetuste tähtsus vähenenud, sest uusi raamatuid saab harva ja vanema annetuse puhul on kasutatud pigem lagunenud või määrdunud köite väljavahetamist. Aruandeaastal saabunud annetustest 38%-l puudusid Võrumaa KRKs laenutused.

Kõik maakonna raamatukogud said „Eesti omariikluse põhidokumendid“, „Alzheimeri tõi sinu lähedasel“ ja „Võro-Seto tähtraamat vai kalendri“.

-kogude kasutatavus

Kogude keskmine ringlus maakonnas oli 1.0. Kõrgeim oli ringlus Võrumaa KRKs 1,72, madalaimad Sännas, Loosis ja Haabsaares. Töö kogude korrastamisega peab jätkuma ka edaspidi, kuid on märgata, et madalam ringlus on nendes raamatukogudes, kus raamatukogu on külastajatele vähem avatud. Suureks murekohaks on saamas olukord, kus omavalitsused jõuliselt vähendavad raamatukogude lahtiolekuaegu. On selge, et kui lugeja ei pääse raamatukokku, siis vähenevad laenutused, külastused, lugejaarvud ja loomulikult ka ringlus. Siis on omavalitsusel vähenenud arvude põhjal väga lihtne raamatukogu pidamisest loobuda, sest keegi ju ei käi seal!

Perioodika keskmine laenusprotsent on 27,7% üldisest laenutusest. Maapiirkondades laenutatakse koju nii ajakirju kui ka ajalehti, Võrumaa KRKs loetakse pigem kohapeal.

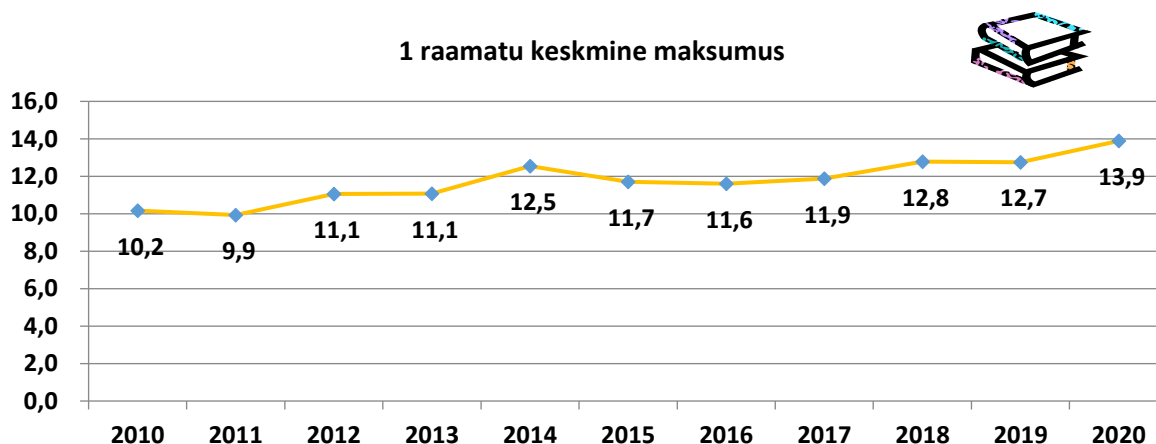
3.1.1 Raamatu komplekteerimine

Võru maakonna raamatukogudesse osteti aruandeaastal raamatuid 14 225 eksemplari, sellest Võrumaa KRKsse 3162 eksemplari. Venekeelseid raamatuid osteti 146 ja teistes keeltes, peamiselt inglise keeles 90 raamatut. Muudes võõrkeeltes raamatuid peaaegu ei komplekteeritagi, vahel harva saadakse mõni eriline annetus. Sageli soovitakse ingliskeelse raamatu kõrvale ka eestikeelset tõlget, samuti on populaarsed raamatud, mille põhjal on tehtud film. Võrumaa KRK tellib ilukirjandust kuni kaks eksemplari, harva kolm, lasteosakonda koolilugemiseks mõeldud raamatuid ka rohkem. Külaraamatukogud tellivad üldjuhul ühe eksemplari, mõnikord väga harva kaks eksemplari koolilugemiseks. E-raamatut maakonda ei komplekteeritud, sest puudub huvi.

Aastal 2020 enim laenutatud teavikud Võru maakonnas

	Pealkiri	Autor	Laenutusi
1	Leskede klubi	Veem, Eha	1011
2	Ühe äpardi päevik	Kinney, Jeff	817
3	Koomiksikogu		738
4	Sipsik	Raud, Eno	405
5	Väike Prantsuse külaliskodu	Pollard, Helen	402
6	Krimmi vang	Tiks, Mihkel	397
7	Litsid	Sander, Mart	375
8	Verihurmade aed	Raud, Piret	369
9	Väike nurgapood	May, Nicola	353
10	Raivo Järvi: kõike muud kui kukupai	Kooli, Piret	344

Aruandeaastal said Võru maakonna raamatukogud riigilt trükiste soetamiseks lisaraha 8365 eurot, sellest Võrumaa KRK 2993 eurot. Tänu lisarahale said nii mitmedki raamatukogud veidi julgemalt tellida ja mitte oodata, millal tulevad sooduspakkumised. See kajastub ka raamatu keskmise maksumuse tabelis. Kirjastused pakuvad üsna sageli raamatuid soodushinnaga, kuid tihti on tegu juba veidi vanemate teostega. Lugejad küsivad ikka värskelt ilmunud raamatuid ja ootama jääda, millal raamat veidigi alla hinnatakse ei tundu kuidagi õiglane. Aina vähenevate lugejate hoidmiseks püütakse pakkuda võimalikult uut kirjandust vastavalt rahakotile.

3.1.2 Perioodika komplekteerimine

Perioodikat saabus Võrumaa raamatukogudesse 2020. aastal 1012 aastakäiku ajakirju ja ajalehti. Neist ostudena 861 ja annetuseks 123 aastakäiku. Perioodika ostuks kulutati 45 821 eurot, 156 eurot rohkem kui mullu kuid aasta-aastalt kallinevate hindade tõttu saadi osta 57 aastakäiku vähem.

E- väljaandeid ei tellita, aga kui paberväljaandega pakutakse tasuta digiversiooni kaasa, saavad lugejad seda kasutada.

Kultuuriperioodikat komplekteeriti 2020. aastal järgnevalt:

Akadeemia	3
Hea laps	10
Keel ja kirjandus	1
KesKus	1
Kultuur ja elu	9
Looming	9
Muusika	2
Sirp	4
Teater. Muusika. Kino	4
Tuna	3
Täheke	13
Vikerkaar	3
Värske rõhk	2
Õpetajate leht	2

3.1.3 Auviste komplekteerimine

Auviseid komplekteeriti 2020. aastal 149 eksemplari. Osteti 120 ja annetuseks saadi 29. Peamiselt ostis auviseid Võrumaa KRK lasteosakond, eelmisel aastal 111 eksemplari. Mitmes kohas hoogsalt alanud filmivaatamise klubid olid seoses viiruse ohuga sunnitud tegevuse peatama kuid loodetavasti olude paranemisel saab tegevus jätkuda ja auviste kogusid täiendada.

Kui varasemalt on lauamänge ostanud Võrumaa KRK lasteosakond, siis eelmisel aastal ostsid külaraamatukogud 22 mängu. Lugejad on muutunud avatumaks ja oskavad peale raamatu ka muud toredat meelelahutust pakkuvaid vahendeid küsida.

3.2 Inventuurid, mahakandmised

Parksepa ja Vana-Vastseliina kasutasid kevadist lugejatele raamatukogu sulgemist inventuuri läbiviimiseks. Suvel viidi inventuur läbi Obinitsas. 2021. aastal on inventuurid plaanis Saatse, Krabi, Loosi, Luutsniku, Viitina ja Mikitamäe raamatukogudes.

Aastal 2020 jätkati kogude korrastamist. Sellele aitas kaasa eriolukord, kus raamatukogud olid lugejate jaoks suletud, kuid raamatukoguhoidja oli ikka kohal. Eelmisel aastal kustutati 20 120 teavikut, 4890 rohkem kui 2019. aastal. Sellegipoolest on maakonna keskmine ringlus 1,0 ja seisvat kirjandust väga palju. Mitmes raamatukogus on probleemiks, et kohalikud omavalitsused ei luba aegunud kirjandust kustutada ja nii need kogud kasvavad.

4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

Rõuge Vallavalitsus viis 2019. aastal läbi lugejate rahulolu ja vajaduste uuringu, millest tehti kokkuvõtteid märtsis 2020. Küsimustele sai vastata nii elektrooniliselt kui paberandjal. Vastused ei olnud aga sisuliselt võrreldavad, kuna paberandjal sai jätta lahtrid, mis puudutas

hilisemaid kellaaegu, täitmata, elektrooniliselt aga pidi ära täitma kõik kellaaegade lahtrid, et süsteem lubaks ankeedi üldse ära saata. Sealt tekkiski nn „vajadus” hilisemate lahtiolekuaegade järele, millele juhiti ankeedi koostaja tähelepanu. Aga seda fakti ja raamatukogutöötajate vastuargumente hilisema lahtiolekuaaja kohta arvesse ei võetud.

Antsla vallavalitsus viis kodanike seas läbi rahulolu küsitluse, kus üheks küsimuseks oli rahulolu raamatukogudega. Antsla Valla Lehes kokkuvõtet avaldatud veel pole.

Võrumaa KRK kojulaenutuses registreeriti 19. oktoobrist kuni 13. novembrini äraütlusi. Kojulaenutati sel perioodil **8734** teavikut ja registreeriti **282** äraütlust, mis on **3,2%** kojulaenutustest. Äraütlustest suurema osa moodustasid uudis- ja ilukirjandus, 2020. aastal ilmunutest oli 100 äraütlust. Enim äraütlusi saanud teavikud: Karin, Marju „Naine - otse ja ausalt“; Osolin, Olav „Minu esimene elu“; Veem, Eha „Leskede klubi - [1. raamat] Armulauamõrv“. Liigikirjandusest olid nõutavamad 1. ja 9. Liigi 1 nõutavamad autorid on suhteteemasid lahkavad Margus Vaher, Jesper Parve ja Marju Karin („Kuidas armastada naist“, „Aga miks mehed sellised on?“, „Tee mehe südamesse“, „Naine- otse ja ausalt“, „Mees“). Liigis 9 said kõige rohkem äraütlusi uuemad ajalooraamatud. Äraütluste põhjused: eksemplarid laenutatud 270, eksemplarid puuduvad 2, hankimisel 8, muu 1, teavik puudub 1.

Äraütluste arv on võrreldes varasemate aastatega vähenenud: 2008. aastal oli äraütlusi 6,8%, 2016. aastal 4,7 %, 2018. aastal 5,4% ja 2020. aastal 3,2 % kõigist kojulaenutustest. Sellest võib järeldada, et kogud on paremini komplekteeritud ja uued raamatud jõuavad lugejateni varasemast kiiremini. Arenguruumi siiski veel on, sest reserveeringute nimekirjas on igapäevaselt 100-120 teavikut. Uudiskirjandusele jätkub alati lugejaid, vanemat raamatut tuleb soovitada. Heaks raamatututvustajaks nii uute kui vanemate raamatute puhul on meedia. Viimastel aastatel on tõusnud tervitatav huvi vanema eesti kirjanduse vastu.

Viitinas analüüsiti raamatukogu kasutamist kolmapäeviti, mis varem oli sisetööde päev. Inimesed mäletavad, et kolmapäeviti on raamatukogu kinni ja see on visa muutuma. Siinkohal külastused nädalapäevade kaupa 2020. aastal: esmapäeviti 337, teisipäeviti 288, kolmapäeviti 49, neljapäeviti 492, reedeti 421. Haanjas oli samuti kolmapäeviti külastusi poole võrra vähem.

Et inimesed õhtuti raamatukokku saaksid, olid raamatukogud neljapäeviti avatud 18ni. „Eelmisel aastal ma juba "katsetasin" pikemat lahtiolekuaega reedel, et eemal töötajad/õppijad saaksid raamatukogu külastada, aga sellel polnud erilist tulemust. Sama ka neljapäevaste pikemate lahtiolekuaegade kohta. Maainimene teeb oma toimetused pigem hommikupoole.“ (Viitina) Statistika järgi oli seal neljapäeva õhtuti kella 17 vahel 18 kuus külastust aastas.

4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine.

Raamatukogu vahendusel suheldi väga erinevate ametkondadega: kohalikud omavalitsused, pangad, perearst, töötukassa jt. Nõustamist vajati tervisedeklaratsioonide täitmisel, perioodika tellimisel, e-piletite ostmisel, digiallkirjastamisel, ID-kaardi kasutamisel ja CV koostamisel. Varustus paranes tänu uuele AIPi arvutile teenuse kvaliteet.

Kõik raamatukogudesse saadetud teated kursuste, koolituste jm kohta pannakse üles nähtavale kohale või küla teadete tahvlile.

Võrumaa KRK AIPi arvutid asuvad suhteliselt ligistikku. Peale eriolukorda jäeti neist tööle kaks, et tagada distants külastajate vahel. Lugemissaali sülearvutit kasutati sellevõrra tihedamini. AIPi külastatavus oli kõige suurem esmaspäeviti ja kolmapäeviti. Kuna paljud asutused olid viiruse leviku tõttu kinni ning kasutasid suhtlemiseks e-kanaleid, tuli raamatukoguhoidjatel senisest enam abistada inimesi internetist info saamisel ja asjaajamisel.

Kirepi raamatukokku tuli ehmununa noor inimene kahtlusega, et tema kontod on kaaperdatud. Politseisse helistades selgus, et tõesti toimusid tema suhtlusvõrgustikes ja pangakontol kahtlased sündmused. Politseinik juhendas telefoni teel, mida ja kuidas ohver tegema peab

Võrumaa Teataja digilehte ei saanud 2020. aastal lugemissaalis lugeda raamatukogust mitte olenevatel põhjustel ja igapäevased lugejad tundsid lehest puudust. Virtuaalkülastuste arv suurenes 16%.

4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused. Üldistav ja muutusi näitav kokkuvõte.

Lugejate, laenutuste ja külastuste arvu vähenemine on täiesti ootuspärane. Üks põhjus on endiselt demograafiline - Võrumaal jääb inimesi vähemaks, teine seotud COVID-19 levikuga. Jaanuaris-veebuaris kasvasid kõik numbrid võrreldes eelmise aastaga, alates märtsist langesid kolinal. Sündis kõige suurem muudatus - kontaktivaba laenus.

Võru maakonna elanike arv vähenes 727 võrra. Kui näiteks Meremäe ja Luhamaa kanti võrrelda, siis väikese Luhamaa piirkond vähenes vaid ühe inimese võrra, aga Meremäe jäi aasta jooksul koguni 40 inimese võrra vähemaks. See on suur murekoht.

Võrumaa rahvaraamatukogude lugejate arv vähenes 7,4%, laenutuste arv 11% ja külastused 21%. Oraval segasid fassaaditööde tellingud raamatukogu külastamist ja seetõttu vähenes külastuste arv. Vastseliina ja Parksepa raamatukogud olid töötajate haigestumise tõttu mõnda aega suletud, mis samuti vähendas kasutamiste arvu. Vikatimees viis manalateele väga head lugejaid -, „Leidugu neile lugemisvara ka taevastel radadel“ (Vastseliina). Aga rõõmu tegi lugejate arvu kasv Vaabinas, Rõuges, Nursis ja Kuldres.

Paljud eakad lugejad on raamatukogu külastamisest viiruse leviku tõttu loobunud, mis on igati mõistlik. Külastuste arvu mõjutasid distantsõpe ja eneseisolatsioonis olemine.

Rõuges, Obinitsas ja Saatses osutati suuremas või väiksemas mahus postiteenust raamatukogu lahtiolekuaegadel. Võeti vastu ja väljastati postipakke, müüdi postimaksevahendeid ning võeti vastu perioodika tellimusi.

Külastuste arvu vähendas mõistagi kahetsusväärne ürituste ära jäämine. Mõned kevadeks kokku lepitud kohtumised korraldati sügisel, kuid viiruse levides ei tundunud vastutustundlik siseruumides suuremaid üritusi korraldada. Teiste hulgas jäid Võrumaa KRKs ära traditsiooniline jõulukohv, eakate nutikoolitused „Muna õpetab kana“, raamatukogu- ja mälumängutunnid.

Tabel 5

Raamatu-kogu	Lugejad 2019	Lugejad 2020	Muutus (+-)
Linna/maak. rmtk	14778	13688	-1090
Sh keskk	6149	5668	-481

Raamatu-Kogu	Külastused 2019	Külastused 2020	Muutus (+-)	Virtuaal-külast. 2019	Virtuaal-külast. 2020	Muutus (+-)
Linna/maak. rmtk	236985	186284	-50701	36917	43033	+6116
Sh keskk	103128	79151	-23977	36774	42813	+6039

Raamatu-Kogu	Laenut-d 2019	Laenut-d 2020	Muutus (+-)	Päringud* 2019	Päringud* 2020	Muutus (+-)
Linna/maak. rmtk	565967	503992	-61975	16987	14342	-2645
Sh keskk	220471	197477	-22994	14046	11694	-2352

***Infopäringud.**

Infopäringute arv vähenes 2019. aastaga võrreldes 2645 võrra, küll aga suurenes Obinitsas, Parksepal ja Sännas. Võrumaa KRK olid mahukamad päringud: „Lõuna-Eesti teater Võrus“, „Tekstiilitööstus kui loodust säästav tööstusharu“, „Tilsi kooli ajalugu“, „Erinevat tüüpi sõled ja preesid“. Koostati 31 teemanimestikku, mis edastati lugejatele soovi korral ka e-posti teel. Tutvustati Rahvusraamatukogu otsinguportaali, digitaalarhiivi DIGAR, kataloogi ESTER ja artiklite andmebaasi ISE. Nõustati maaraamatukogude töötajaid perioodikakirjete sisestamisel ja päringute lahendamisel.

Parksepas küsiti ajaloo ja tervise teemadel. Kirepi põnevamad teemad olid: kui kaua haub part poegi välja või Kanada indiaanlaste kelgu kohta. Haanjas uuriti Võru rajooni sovhooside ja kolhooside ajalugu. Eriolukorra ajal küsiti kõige rohkem vallavalitsuse telefoninumbreid ja infot maakonnaliinide kohta.

Raamatu-kogu	Virtuaalürituste arv		Virtuaalüritustel osalejate arv		Virtuaalürituste järelvaatajate arv*	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020

Linna/maak. rmtk		6		40		50
Sh keskk		6		40		50

*kui järelvaatamine võimaldati peale ürituse toimumist

Raamatu- kogu	Virtuaalkoolituste arv		Virtuaalkoolitustel osalejate arv		Virtuaalkoolituste järelvaatajate arv*	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Linna/maak. rmtk		6		6		6
Sh keskk		4		4		4

*kui järelvaatamine võimaldati peale koolituse toimumist

Raamatu- kogu	Virtuaalnäituste arv 2019	Virtuaalnäituste arv 2020	Virtuaalnäituste külastajate arv 2019	Virtuaalnäituste külastajate arv 2020
Linna/maak. rmtk		8		Ei ole teada
Sh keskk		8		Ei ole teada

Virtuaalüritusena toimus 6. mail X õpilaste omaloominguvõistluse tunnustusüritus, mis oli järelvaadatav jaanipäevani. Septembrist detsembrini avaldati austust Bernard Kangrole: virtuaalsel sünnipäevatervitusel lugesid autori luulet Anu Kasak ja Tuuli Kütt, taustaks Kerttu Heljula fotod pilvedest ning Tatjana Kutsjuba digigraafika näituselt „Puud kõnnivad kaugemale“. Rahvusvahelisel muusikapäeval korraldati digiviktoriin muusikast ja raamatukogupäevade ajal eesti kirjandusest. Aasta lõpus kõlasid virtuaalse jõulutervitusena Võrumaa autori Ulvi Mustmaa humoorikad jõululuuletused, taustaks raamatukogule saadetud jõulukaardid läbi aegade. Virtuaalnäituste ja -ürituste suurim pluss on suur vaatajaskond kontaktivabalt ja järelvaatamise võimalus.

4.3 RVL teenindus

Väga südantsoojendav oli lugeda Kuldre ja Urvaste raamatukogude direktori Saima Telli tekstist: „Tavaliselt tõin ise raamatud kohale, kas otse teisest raamatukogust või Võrumaa KRK kaudu, seal on ju **head pesad** riulitel, mille kaudu laenutus toimub.“

Tõdeti, et raamatukoguteenus ilma RVI-ita oleks väiksemate maaraamatukogude puhul kas kehv või olematu. Lasva laenas raamatuid 11st raamatukogust. Kirepil oli populaarne näitus „Suvi muusikaraamatutega“, mis põhines Võrumaa KRK raamatuvastuse ja kogude põhjal.

Ainsad arvud, mis Võrumaa KRKs kasvasid, olid RVL ja auviste laenutused. Auviste (heliraamatud Lõuna-Eesti Pimedate Ühingu raamatukogust) laenutused suurenesid 378 võrra. RVL teel telliti teistelt 317 teavikut, mis on 25 võrra rohkem eelmisest aastast. Mujale anti välja 3982 teavikut, mis on 374 teavikut enam võrreldes 2019. aastaga.

Rõuge valla raamatukogudes vähenes RVL tellimuste arv tööaegade muutumise tõttu – peale 17 või 18 ei saa enam raamatuid otsima minna ja lugejad ei ole nõus raamatuid nädalaid ootama. Lugejad olid harjunud, et kolmapäeviti saadi Võrust raamatuid tuua. Meremäe ja Obinita

raamatukogude vahelise operatiivse – 1-2 korda päevas igal tööpäeval - RVL teenuse tagasotsiaalosakonna autojuhtide lahke abi. Värskas suurenes RVL teenus 10%, eelkõige venekeelse ilu- ja õppekirjanduse osas, mida saadi Võrust, Rāpinast ja Tartust.

4.4 Laste- ja noorteteenindus

4.4.1 Laste-ja noortekirjanduse komplekteerimine

Laste- ja noortekirjanduse juurdetulekut saab kogu juurdetulekust eraldi analüüsida vaid umbmääraselt - lisandunud teavikute kirjetesse salvestatud andmete põhjal. Aluseks võib võtta kirjesse lisatud märksõna (nt "lastekirjandus", "noortekirjandus") või teaviku UDK indeksisse lisatud laste- ja noortekirjanduse määraja -93. Paraku ei ole kataloogijatel alati meeles märksõna/määrajat lisada. Pealegi pole olemas kindlat mõõdupuud, milliseid raamatuid võiks määratleda raamatukogu kasutavale kuni 16-aastasele lugejale suunatud noortekirjandusena, millised aga on juba pigem noorte täiskasvanute lugemisvara.

Käesolevas analüüsis on aluseks võetud laste- ja noortekirjanduse määraja -93 UDK indeksis.

	Aasta	2018	2019	2020
Kõik juurdetulnud laste- ja noortekirjanduse väljaanded Võru maakonna rahvaraamatukogudes	Laste- ja noortermt nimetusi	1 069	1 064	1 012
	Laste- ja noortermt nimetuste % kõigi väljaannete juurdetulekust	23%	20 %	21%
	Laste- ja noortermt eksemplare	3 752	3 842	3767
	Laste- ja noortermt eksemplaride % kõigi väljaannete juurdetulekust	23%	22%	23%
	Laste- ja noortermt juurdetulnud eks keskm hind	€ 8,73	€ 8,49	€ 8,92
	Kõigi väljaannete juurdetuleku eks keskm hind	€ 11,23	€ 10,98	€ 11,76
Neist uued väljaanded (2019-2020)	Laste- ja noortermt uute väljaannete nimetusi	486	547	540
	Laste- ja noortermt uute väljaannete eksemplare	2 990	3 140	3 107
	Laste- ja noortermt uute väljaannete eks keskm hind	€ 9,86	€ 9,17	€ 9,51
Järelkomplekteeritud ja annetustena saadud vanemad väljaanded	Laste- ja noortermt järelkompl nimetusi	581	517	468
	Laste- ja noortermt järelkompl eksemplare	762	702	660
	Laste- ja noortermt järelkompl eks keskm hind	€ 4,27	€ 5,45	€ 6,41

Viimasel kolmel aastal on laste- ja noortekirjanduse juurdetulek maakonna raamatukogudes olnud stabiilne – ca viiendik kõigist lisandunud nimetustest ja pisut üle viiendiku kõigist lisandunud eksemplaridest. Ka laste laenutused on selle perioodi jooksul moodustanud stabiilselt umbes viiendiku kõigist laenutuste arvust. Tegelik lasteraamatute kasutus on palju suurem, sest jätkuvalt eelistavad paljud lapsevanemad nooremate laste laenutusi oma lugejakontole registreerida. Noorteraamatute kasutusele annavad tunduva lisa lugejad vanuses 17+.

Lasteraamatute komplekteerimist mõjutas kooli või lasteaiarühma lähedus. Soovitusi saadi Võrumaa KRKst, Eesti Lastekirjanduse Keskuselt (soovitusmärgised Rahva Raamatu veebilehel raamatute kirjete juures), Hea Lasteraamatu / Noorteraamatu plakatitelt ja muidugi ka lugejatelt.

Enim eksemplare osteti noorteraamatuid, mida loevad ka täiskasvanud (M. Ernits „Pilvede varjud“, E. Sepp „Lumelinnu surm“ jmt). 2020. a toimus noorteromaani konkurss, mille võidutöödest enamik aasta jooksul ka ilmus, ja osteti paljudesse raamatukogudes. Seetõttu oli esimene lasteraamat juurdetuleku eksemplaarsuse edetabelis alles 6. kohal (I. Tomusk „Kõik

isad teevad pannkooke“, 26 eksemplari). Paraku osteti 50% uute laste- ja noorteraamatute nimetustest maakonna 38 raamatukogusse kokku ainult 1-3 eksemplari, peamiselt sel põhjusel, et raamatuosturaha napib. Osa väheväärtuslikke tõlgitud mudilasteraamatuid ja isegi algupärandeid jäi hoopis ostmata, põhjuseks aina suurenev ebaprofessionaalsete autorite/raamatukujundajate hulk väikelaste raamatute turul. Paljudele erakapitali ja annetuste toel ilmunud raamatukestele oleks piinlik anda riivilil väärtteoste kõrval võrdväärne koht.

Järelkomplekteerimisega osteti eelkõige kooli lugemisvara, Võrumaa KRRKsse ka ingliskeelset noortekirjandust. Jälgiti sooduspakkumisi.

Koolimajja kolinud Kääpa raamatukogu võttis rahvaraamatukogus arvele kooliraamatukogu raamatuid. Annetusi saadi eraisikutelt ja Hoiuraamatukogust. Teretulnud lisa tuli „Lugemisisu“ programmi kaudu. Viis programmiga liitunud raamatukogu said oma kogusid lasteraamatutega täiendada Eesti Lastekirjanduse Keskuse vahendusel ja Kultuuriministeeriumi toel.

Traditsiooniliselt täiendati laste raamatuvalikut RVL-i teel – laenati lisaeksemplare teistest maakonna raamatukogudest klasside ühislugemiseks, suuremate ürituste ja kirjanike külastuste eel, aktiivsete lugejate lugemisvara mitmekesistamiseks.

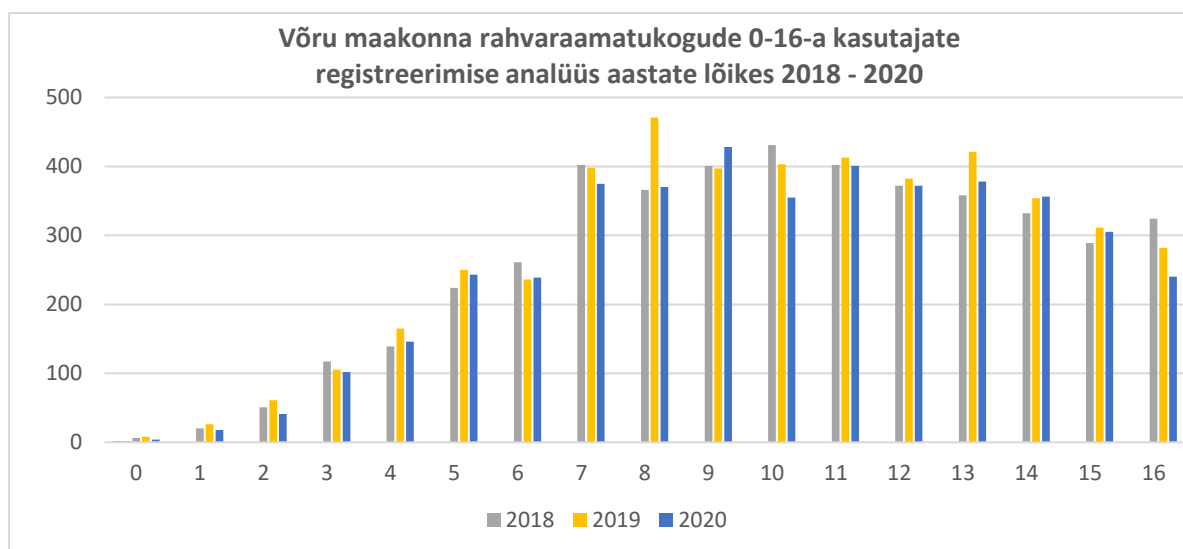
Lasteperioodikat telliti suurematesse koolide lähedal asuvasse raamatukogudesse, kuid selle kasutamist (eriti laste poolt) hinnati tagasihoidlikuks. Võrus kasutasid lasteajakirju õpetajad, Haanjas laenasid Postimees Juuniori noortekeskuse külastajad.

4.4.2 Laste-ja noorte raamatukogu kasutamine

Tabel 6

Rmtk	Lug-d 2019	Lug-d 2020	Muutus (+-)	Külast-d 2019	Külast-d 2020	Muutus (+-)	Laenut 2019	Laenut 2020	Muutus (+/-)
Linna/ma ak. Rmtk	4 670	4 342	-328	71 550	53 766	-17 784	92 996	81 944	-11 052
Sh keskk	2 236	2 114	-122	34 425	26 442	-7 983	58 400	53 729	-4 671

Laste arv Võru maakonnas 2020. a algul oli 5 424, 0-16-aastaste lugejate arv 4 324. Maakonna laste raamatukoguhõlve (raamatukogu kasutavate laste osakaal sihtrühmas) oli seega 80%, mis on eelnevast aastast väiksem, kuid siiski heal tasemel.

Raamatukoguprogrammi RIKS lugejate registreerimise analüüsi põhjal on maakonna rahvaraamatukogude kõige aktiivsemad kasutajad lapsed vanuses 7-14.

Kasutajaks registreeritud laste arv vähenes aruandeaastal 7%, enim 8-aastaste arvelt. Eelneva aasta 8-aastaste kasutusaktiivsuse tõus võis tuleneda mitme raamatukogu liitumisest Lugemisisu programmiga. 2021. aasta kevadel jäid Lugemisisu tunnid pooleli, ka sügisel ei saanud programm tõrgeteta toimida.

Kindlasti vähendasid laste kasutajaks registreerimist ja kõiki teisi laste kasutusnäitajaid kontaktivaba laenutuse ja distantsõppe perioodid. Kui lapsed ise raamatukokku ei pääsenud, laenati neile vajalikke raamatuid (harva lisaks ka huvilugemist) vanemate ja vanavanemate lugejakontodele veelgi enam, kui eelmistel aastatel. Maakoolide õpilased elavad külakeskusest kaugel ja distantsõppe perioodidel ei olnudki neil võimalik raamatukogu kasutada. Oli piirkondi, kus varem kasutasid raamatukogu eriti aktiivselt suvitama tulnud lapsed. 2020. aastal paljusid neist vanavanemate tervise huvides maale ei toodud (Kirepi jt). Võrus vähenes eriti 1. kooliastme laste raamatukogukasutus. Eriolukord katkestas lasterühmade kevadised külastused ja sellele järgneva hädaolukorra tõttu olid õpetajad nii kevadel kui sügisel väga ettevaatlikud rühmakülastusi planeerima. Selles vanuses laste puhul on õpetaja roll raamatukogukasutuse ergutamisel väga oluline.

Oli ka üksikuid vastupidiseid näiteid. Mõnes maaraamatukogus (nt Tsooru) tuli lugema lapsi, kes kevadise eriolukorra ajal peredega linnast maale kolisid ja distantsõppe jaoks raamatuid laenasid. Kääpa raamatukogu kolis koolimajja ja kasutajaks registreeritud laste arv kasvas märgatavalt, ehkki raamatukogu asub remondieelsetes kitsastes tingimustes.

Laste raamatukogukülastuste arv maakonnas tervikuna langes kõigist laste raamatukogukasutuse näitajatest enim, 25%. Umbes pool tuli ürituste külastuste vähenemisest, ülejäänud laenutustega seotud külastuste ja raamatukogus ajaveetmise arvelt. Põhjused on üldjoontes loetletud juba eelmises lõigus.

Mõnes külas andis distantsõppe siiski lastele rohkem aega (maa)kodulähedast raamatukogu külastada (Misso, Tsooru, Luutsniku). Võrus ületas füüsiliste külastuste arv eelneva aasta ainult jaanuaris-veebruaris, mil toimusid Nukitsa konkursi raamatute tutvustused nii raamatukogus kui koolides. Alates eriolukorra kehtestamisest kuni aasta lõpuni vähenesid külastused peaaegu

kõigis vanuserühmades ja ühtlaselt kõigil nädalapäevadel. Pärast eriolukorra lõppu tuldi ühiskasutatavatesse siseruumidesse, sh ka raamatukokku veel tükk aega ettevaatlikult. Jäi ära palju üritusi ja rühmakülastusi, mis tavaliselt laste raamatukogukasutust ergutavad.

Seevastu oli suurem RIKSWEBi külastuste arv, sest kontaktivaba laenutuse nädalatel oli raamatute tellimiseks vaja e-kataloogi kasutada.

Laste AIP-i kasutus vähenes ühtekokku ligi poole võrra. Arvestatav laste arvutikasutus oli registreeritud vähestes raamatukogudes (Vastseliina, Antsla, Luutsniku, Mikitamäe). Võrus on kavas lasteosakonna lugejaarvutite arvu vähendada kolmelt kahele. Distsantsõppe tõttu parandati paljudes peredes laste arvutikasutuse võimalusi ja raamatukogu arvutit vajavad vähesed lapsed.

Laste kojulaenutuste arv Võru maakonnas tervikuna vähenes 12%. Kui eelmisel aruandeaastal olid maakonna raamatulaenajate vanuselise esikümne viis kohta haaranud 5-9-aastased lapsed, siis nüüd oli ainult 6- ja 9-aastastel piisavalt laenutusi, et esikümnesse jõuda. Võrus vähenesid laste laenutused eriti märgatavalt aprillist augustini. Eriolukorra algusest aprilli keskpaigani, mil raamatute tagastuskast oli viiruseohu tõttu suletud, andsid statistikale lisa laenutustähtaja pikendused. Kui algas kontaktivaba laenutuse periood, oli juba võimalik raamatuid tagastada. Uusi teavikuid laenati palju vähem. Seetõttu oli ka laenutuste statistika märgatavalt tagasihoidlikum. Seda nii kevadise kontaktivaba laenutuse nädalatel kui ka suvekuudel. Sügisel alustasid taas tööd välisteeninduspunktid linna lasteaedades. Need andsid laenutustele taas märgatava lisa. Lasteaeda viidud raamatute vastu oli lastel endiselt suur huvi, kuid raamatukokku tulid nooremate lastega harvem nii lapsevanemad kui lasteaia- ja klassiõpetajad.

Distsantsõppe nädalaid korraldati koolides erinevalt – mõnes koolis, eriti linnas suunati õpilasi neil perioodidel rohkem lugema, kuid maakoolides selliseid ülesandeid ei antud (ilmselt eeldades, et lastel on raamatuid raske kätte saada). Laenutusstatistika kasvas ainult Tsooru, Luutsniku, Nursi, Värskas ja Kääpa raamatukogudes.

4.4.3 Laste-ja noorteteenindus, s.h lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine.

Raamatukogude tavapärane koostöö õpetajatega laste lugemisharjumuste arendamisel katkes seekord varakevadel, sai uue ettevaatliku stardi kooliaasta algusega ja katkes taas korduvalt viiruseohu tõusu ning mitme kooli ning lasteaia distantsõppe nädalate tõttu.

Uutele ilmakodanikele **kinkeraamatu „Pisike puu“** üleandmine toimus tavapärasel vastuvõtul ainult Võrus aasta algul (teine vastuvõtt augustis linna keskväljakul) ja Setomaa vallas sügisel. Teistes valdades peresid kokku ei kutsutud, vaid viidi kingitused neile koju. Kõigi raamatutega koos said lapsed ka järjehoidja oma valla (linna) raamatukogude kontaktandmetega.

Lugemisisu programmi 2019/20 õppeaasta tunnid jätkusid kuni eriolukorrani kuues rahvaraamatukogus ja ühes kooliraamatukogus. Sügisel otsustas kaks raamatukoguhoidjat programmiga mitte jätkata (üks neist tervise tõttu, teine sellepärast, et lisandunud postipunkti töö ei võimaldanud tunde läbi viia). Programmiga liitus Sõmerpalu raamatukogu. Maakonna kaks Rampsu riulit on oma esialgsetest asukohtadest edasi liikunud ja asuvad praegu Kuldre ja Kääpa raamatukogus. Lugemisisu tunnid nii koolieelikutele kui 1. kooliastmele toimusid Kuldre, Kääpa, Meremäe, Mikitamäe, Varstu, Värskas ja Sõmerpalu raamatukogus.

Lasteaiaeliste lastega saadi eriti sel aastal kontakti eelkõige lasteaiarühmade vahendusel. Keeruliste aegade tõttu seekord pikki plaane ei tehtud. Siiski jätkus mitmes raamatukogus võimaluse korral regulaarsete kohtumiste traditsioon. Teematunde tehti Võrus, Missos, Kuldres, Varstus, Lasval, Mõnistes, Obinitsas jm; lisaks toimus ettelugemistunde ja rühmade raamatukogukülastusi mitmes raamatukogus.

Võrus jätkus lasteaegade välis teeninduspunktide 2019/20 õppeaasta hooaeg kuni eriolukorra kehtestamiseni. Septembris olid õpetajad nõus välis teenindust jätkama, ehkki lapsevanemaid sel perioodil lasteaegade majadesse ei lubatud. Raamatukoguhoidjad kandsid maske, lasteaeda toodud raamatud olid desovahendiga puhastatud. 10% 2020. aasta kojulaenu tustest on tehtud välis teeninduspunktides.

Kui eelneval aastal käis raamatukogus laenu tustretkedel viis Võru lasteaiarühma, siis 2020. a sügishooajal julges ainult üks rühm regulaarselt raamatukogu külastada.

Enam kui kümme aastat kestnud välis teenindus ja sellest tekkinud tihe kontakt lasteaiaõpetajatega kandis siiski ka sel keerulisel aastal vilja. Aasta algul toimus ühe lasteaia juubeli puhul suur laste meisterduste näitus ja juubelikonverents, teise lasteaia etendust esitati menukalt suurele publikuhulgale, sügistel tuldi rühmadega teematundidesse ja jututeatri etendustele (ehkki tunduvalt ettevaatlikumalt ja harvem, kui varasematel aastatel). Üks rühmaõpetaja oli eelmisel aastal oma rühmaga külastanud mitut raamatukogus toimunud kunstinäitust. Seepeale tekkis rühmas maalimisvaimustus ja 2020. a korraldati valminud töödest raamatukogus maalinäitus. Iga laps ise sai valida oma loomingu hulgast ühe näitusetöö ja sellele nime anda. Maalid olid raamitud nagu päris kunstiteosed ja avaldasid kõigile külastajatele muljet. Kuna näitus toimus sügisese viiruselaine ajal, ei korraldatud näituse avamise perepidu. See-eest said kõik lapsevanemad rühmaõpetajalt ülesande tulla koos lapsega raamatukokku näitust vaatama ja last tema maali juures pildistama. Mõned vanemad suhtusid õpetaja palvesse kui tüütusse kohustusse ja üks pere ei leidnudki kahe kuu jooksul aega raamatukokku lapse maali vaatama tulla. Nende laste kohtumised raamatukoguga oleksid ilma lasteaiaõpetaja koostööta alanud alles kooliajal ja olnud hoopis teistest emotsioonidest kantud.

Eesti Abi- ja Teraapiakoorte Ühingu vabatahtliku **lugemiskoeratiimi** Kristi ja Jeta viies (ja ühtlasi viimane) tööaasta Võrus jäi eriolukorra tõttu poolikuks. Suvel, kui viiruseoht leevenes, kutsuti kõiki viie aasta jooksul lugemas käinud lapsi Jeta sünnipäeva- ja pensionile saatmise peole.

Kooliealiste laste lugemisharjumuste hoidmine ja edendamine on ka tavaolukorras iga aastaga keerulisem, viirusekriisi tõttu seda enam. Aasta algas paljutöötavalt, Nukitsa konkursi raamatututvustuste vastu oli suur huvi. Aga alates eriolukorrast tingitud katkestusest tuli pidevalt plaane muuta ja tühistada. Selle vanuseastme lugemisharjumuste hoidmisel oli oluline roll ühelt poolt õpetajatel, kes suunasid õpilasi lugema ka distantsõppe perioodidel, teisalt raamatukoguhoidjatel, kes tegid raamatukokku tulnud lastega head individuaalset tööd. Koolimajades asuvates raamatukogudes jätkati siiski ka sel aastal võimalust mööda Lugemisisu tundidega ning tehti regulaarseid teematunde (Varstu, Kuldre, Osula jt).

Võrumaa KRRs teostati kevadise eriolukorra ajal tehti mitu varem planeeritud töömahukat ideed.

Muuhulgas

*koostati slaidiesitlused 2009-2019 Hea Lasteraamatu plakatile valitud raamatutest (kaanepildid, tutvustused, koondpilt sisuillustratsioonidest)
<https://drive.google.com/drive/folders/1e3nvdhh1YxThZRgZd7FMF6w-4pRxfGew?usp=sharing>

*täiendati-annoteeriti teemanimestikke lapsevanematele ja õpetajatele

<https://drive.google.com/drive/folders/1fO6DjlDhk8D8LcP-SwL1wXZpFD6mHueq?usp=sharing>

Tulemusi jagati maakonna rahva- ja kooliraamatukoguhoidjatega, et neilgi oleks tehtust laste lugemisharjumuste edendamise nimel tehtavas töös edaspidi abi.

4.4.4 Laste- ja noorteüritused:

Põhiteemad:

8. Nukitsa konkursi raamatututvustused ja hääletamine. Seekord koostati Võrumaa KRKs Nukitsa konkursiks valmistudes slaidikava. Iga Nukitsa konkursil osaleva raamatu kohta oli kaanepildi ja sisututvustuse slaid ning slaid koondpildiga sisuillustratsioonidest. Slaidiesitlusi ja teisi konkursi materjale jagati kõigi maakonna raamatukoguhoidjatega:
<https://drive.google.com/drive/folders/1le9SThDIGwTvcnN50uocaqOrwYxS4dwi?usp=sharing>

Sel kombel said ka väiksemate maa- ja kooliraamatukogude raamatukoguhoidjad anda lastele ülevaate kõigist konkursil osalevatest raamatutest ja eriti raamatuillustratsioonidest, millega tutvumiseks lastel hääletussedelit täites aega ei ole.

Ilon Wiklandi kohvernäituse teematunnid olid esialgu planeeritud kevadeks, kuid toimusid oktoobri keskpaigast novembri lõpuni seitsmes rahvaraamatukogus ja kahes kooliraamatukogus. Tagasiside osalenutelt oli emotsionaalne, väikese Iloni saatusele elati kaasa, nii lastel kui täiskasvanutel seostusid sõjaaegsete teemadega lood oma preepärimusest.

Eesti rahvajutu aasta tähistamiseks toimus seminar „Rahvajutu tähendus tänapäeval“ Võrumaa KRKs. Paljud suurema või väiksema osalejate arvuga jututunnid, ettelugemised, näitused jm ettevõtmised igal pool üle maakonna olid samuti pühendatud rahvajutule ja rahvajutu aasta lugemise väljakutsele 11x11.

Kahjuks toimus seekord vähem **kohtumisi kirjanikega** ja teiste raamatutegijatega, osa planeeritud kohtumisi tuli ära jätta.

Suvised lugemismängud ja -võistlused toimusid tänavu veidi tagasihoidlikumalt. Kõik alustanud ei jõudnud finaali ja lõpuürituste korraldamisel oli keerulisest aastast tingitud takistusi, kuid suvelugemise programmid andsid siiski paljudele lastele põhjuse vaheajal sagedamini raamatukogu külastada

Seekordne **üleriigiline teema-aasta – digikultuuri aasta** – sai tahes-tahtmata tähistatud seeläbi, et viirusekriisi tõttu tuli palju ettevõtmisi suunata veebi. Võrus muutusid mõned planeeritud näitused virtuaalnäitusteks („Kunstiolümpiaad 2020“, „Võru Loovuskooli aastaring aprillist aprillini“, „Birgit Leetjõe illustratsioonid“), viimased kaks olid vaadatavad pärast eriolukorra lõppu ka kohapeal. Eesti rahvajutu aasta lugemise väljakutse märtsi- ja aprilli raamatute „Tere, tere, tiipajalga“ ja „Tark mees taskus“ illustratsioonid esitleti samuti virtuaalnäitustel. Kõiki virtuaalnäitusi saab raamatukogu veebilehel lasteosakonna pildigaleriis jätkuvalt vaadata ja need on seni kogunud ühtekokku üle 4 tuhande kliki.

Virtuaalüritusi kevadel ei korraldatud, sest eriolukord surus lapsed nendetagi liiga pikalt ekraanide ette. Selle asemel jagati sotsiaalmeedias linke allikatele, kus professionaalid loevad ette (laste)kirjandust. Sel kombel ei tekkinud ka avaliku esitusega seotud autorikaitse probleeme. Kaheksa kuulamissoovituse seas oli nii uusi kui ka vähetuntud vanemaid veebilehti: Vikerraadio õhtujuttude arhiiv, VAT muinasjutud ERR arhiivis, Raadioteatri kuuldemänguarhiiv, Raadio KUKU järjejutt ja Nädala raamat, eriolukorra ajal sotsiaalmeedias lugemisminuteid jaganud näitlejad-kirjanikud, ELK perehommik veebis, Ugala teatri näitlejad lugesid ette oma kolleegi Kadri Lepa raamatut „Poiss, kes tahtis põgeneda“, avanes võrukeelsete audioraamatute ja lugude varamu Helüait. Enamik tutvustatud veebikohti on jätkuvalt kuulatavad (vt Võrumaa KRK FB ajajoonel #kuulamissoovitus).

Toimus fotojaht „Anname hoogu pokuloendusele!“, mis suunas peresid kodukandi looduses matkama, pokusid märkama ja Pokumaa loenduskaardile märkima.

Sügisel kolis olude sunnil veebi maakondlik ettelugemise võistlus „Minu vanaisa nägi, kuidas sündis Munamägi“, mis toimus seekord videoklippide võistlusena. Kaasvõistlejate videoklippe said mõne nädala jooksul järelvaadata ainult teised võistlusel osalenud lapsed ja nende juhendajad. Üleriigilisel ettelugemise videovõistlusel Võru maakonda esindanud Värskas Gümnaasiumi tüdruk pälvis teise koha.

Mõned huvitavad momendid aruannetest:

Lapsed läksid Urvaste Külakinno filmi „Sipsik“ vaatama koos oma Sipsiku-nukuga. Kui laps ei saanud ise kinno minna, siis võis ta oma Sipsiku raamatukokku tuua ja raamatukoguhoidja viis nuku kinno. Kui tore Sipsikute näitus sai kino saali: neid oli väikseid ja suuri, vanaaegseid ja kaasaegseid (Kuldre).

Meil on traditsioon, et valla töötajatest või volikogust keegi loeb ette ning räägib natuke oma tööst. Lugeja oli alati üllatus, nende lapsedki ei teadnud, et ema või isa tuleb seekord lugema (Kuldre).

Augustis toimusid raamatukogus filmivõtted Piip ja Tuut Teatri lavastuse „Mauno saladuslik kadumine“ jaoks. Maunot kehastas mõnusalt ja mõnuga Sepo Seeman, kelle suvekodu on meie külas. (Luutsniku, <https://piipjatuut.ee/lavastused/mauno-saladuslik-kadumine>).

Lugesin lastele ette raamatu „Postihiire tööpäev“, mis aitas lastel aru saada, millega tegeldakse postipunktis (Obinitsa).

Sügisel uurisime erinevate puude lehti, käisime improviseeritud pohlade ja jõhvivate kasvukohas, noppisime marju (Mõniste).

Iga laps kirjutas paberile arvamuse loetud raamatu „Kadedus“ kohta ja joonistas oma kadeduse tunnet. Lehed köideti päevikuks (Varstu).

Lapsi kuulates saab ideid: näiteks oli neil soov teha joonistustunde ja pildid hiljem näitusele panna. Ka meeldib lastele üksteistele ette lugeda ja kui see on nende endi otsus, siis kuulatakse rahulikult ka väiksema lugemisoskusega kaasõpilast. Raamatukogus on väikeste raamatusõprade lustiks mänguelevant ja äkki leidsid lapsed, et tore on ka talle ettelugemisi korraldada (Varstu).

LISA 4

4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused

Kirepi raamatukogu külastajate hulgas on mitu vaimupuudega inimest. Ruumipuudusel pidi koondama ühe lugejaarvuti koha nende suhtluskoha tarbeks. Nüüd neil seda võimalust ei ole, aga sellegipoolest on nad sagedased külastajad ja teised lugejad vestlevad nendega sõbralikult. Raamatukogu direktor Tuuli Eksin: „Suvel tekkis ühel puudega vanemal inimesel naabritega nii suur vastuolu, et inimest hakati sõna otseses mõttes igat moodi kiusama. Ta on muidu helde ja abivalmis naine, aga oma ebatavalise käitumise tõttu ongi teda raske taluda. Helistasin Eesti Puuetega Inimeste Koja nõustaja Kristi Rekandile, kes tegeleb psüühilise erivajadusega inimeste inimväärikuse kaitsega. Ta andis mulle nõu, kuidas käituda selle prouaga, ja juhendas, kuidas ta saaks seaduslikult oma õiguste eest seista.“ Saatse raamatukogu asub SA Südamekoduga ühise katuse all ja pakub hoolealustele sotsiaalset tuge.

Tabel 7

	Kordade arv	Teenuste arv	Kasutajate arv
Koduteenindus			
Haabsaare	5	1	1
Kirepi	129	3	9
Krabi	141	1	4
Kuldre	74	1	5
Kuutsi	10	2	8
Kääpa	54	1	5
Lasva	112	1	4
Loosi	7	2	2
Luutsniku	112	3	7
Meremäe	39	1	1
Mikitamäe	27	1	3
Mõniste	63	1	5
Orava	7	1	2
Osula	44	1	3
Parksepa	172	1	12
Puiga	27	1	9
Ruusmäe	117	1	5
Rõuge	100	1	5
Saatse	188	4	7

Sõmerpalu	73	1	6
Tsolgo	241	2	8
Urvaste	21	1	2
Vana-Vastseliina	15	1	14
Varstu	57	1	1
Vastseliina	155	1	3
Viitina	125	1	8
Võrumaa KRK	350	6	24
Värskä	183	3	6

Teenuse osutamise kordade arv suurenes, näiteks Tsolgos 49 võrra ja Võrumaa KRKs 33%. Koduteenindusse andsid suure panuse sotsiaal- ja postitöötajad ning naabrid. Viitinas ühildati kenasti koduteenindus ja pesupesemise teenus. Osutatud teenused olid: kojulaenus, koopiate tegemine, raamatute kiletamine, päringule vastamine, individuaalkoolitus ja printimine. Lisaks aidati muude eluliste asjadega: viidi kirju posti, osteti apteegist rohtu, toodi ajalehti postkastist.

Tabel 8

Teenused teistele asutustele	Ürituste arv	Osavõtjate arv
Vana-Vastseliina	1	14

Vastseliina Hooldekodus saadi käia ainult mõned korrad, edasi viis raamatud ukse tagant hooldekodu töötaja, koduteenusega aitas sotsiaaltöötaja.

4.6 Raamatukogu kui kohalikkude pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond

4.6.1 kohalikul tasandil

Ürituste arv küll vähenes, aga kokkuvõttes rõõmustati, et keerulises olukorras niigi palju teha saadi. Üksi elavatele inimestele on raamatukogu ainus koht, kuhu kokku tulla – paraku langes koroonaaastal ka see võimalus ära. „Sel erakordsel aastal täitsid raamatunäitused rolli lugejate harimisel, suunamisel, abistamisel ja koolitamisel”. (Varstu). Nii tutvustati Obinitsas kahe fotonäitusega raamatukogu läbi aegade. Esimene algusaegadest kuni Eesti taasiseseisvumiseni ja teine viimase 25 aasta toimetamistest. Kolmanda näitusega anti ülevaade kirjanikest, kes aastate jooksul käinud Obinitsas oma loomingut tutvustamas. Raamatukogupäevade ajal olid väljas fotonäitused „Obinitsa raamatukogu sõbrad ja koostööpartnerid“ ja „Obinitsa raamatukogu- hoidjad“. Väike väljapanek jutustas koolihariduse andmisest 130 aasta jooksul Obinitsas.

2020. aasta oli Obinita ja Meremäe raamatukogude 95. juubeliaasta. „6. veebruari varahommikul, välisukse lahtikeeramise ning koridoris valguse süütamise järel sain hoopis mina suure üllatuse osaliseks. Trepil suunas astuma hakates püüdis kohe pilku kaunitult kujundatud trepigalerii kenade lugemispiltide, juubeliõnnitluste ning heade soovidega meie raamatukogule. Tänu alumise korruse töötajate toredale ettevõtmisele nii südamlikult alanud päev jätkus samas meeleolus nii argiseid asju ajades kui ka koos oma külastajatega kohvilaua ääres lugemiselamusi ning paljusid erinevatel aegadel meie raamatukogus toimunud kirjandussündmusi ning kohtumisi meenutades“ (Meremäe). Raamatukogupäevade ajal kingiti lugejatele, sõpradele ja toetajatele raamatukogude juubelilogoga pastapliiatsid. Korraldati raamatukogu ajaloo teemalisi vestlusringe koos kroonikate ja fotoalbumite ühisvaatamisega.

Saatses loeti jaanuaris ja veebruaris ühiselt ajalehte „Setomaa“ ja analüüsiti kirjutatut, aga eriolukord lõpetas selle tegevuse. 20. oktoobril loeti ette rahvajutte kogumikust „Marjakobar ja teisi setu muinasjutte“.

Vaabina vastloodud korteriühistu koosolekud toimusid raamatukogus. Sõbrapäeva kellaviitee kujunes eriliselt soojaks ja südamlikuks, sest loeti Tiia Maria Steinebergi luuletusi kogust „Mälestuste aed“. Raamatukogule kingitud teose pühendus kõlas: „Kaugete esivanemate kodukohale“. Kui tavaliselt luuletusi ei taheta lugeda ega ka kuulata, siis seekord tuli suurem osa raamatust ette lugeda, sest luuleread ja mõtisklused puudutasid kõiki. Emadepäeva kohvilaud kaeti õue ja kuulati laste kontserti, mis jaheda ilma ja viiruseohu tõttu jäi lühikeseks. Sisukaks ja osavõturohkeks kujunes raamatukogupäevade ajal väliseesti kirjanduse päev. Henrik Visnapuust ja Bernard Kangrost tegi huvitava ettekande noorena Eesti Kirjanike Liidus osalenud Helju Hallap. Novembris tutvustas Jana Valge uusi raamatuid - tema raamatute püsiväljapanek täieneb vastavalt uute raamatute ilmumisele.

Värska raamatukogu tegevused on suunatud kohalikele, kellelt saadakse alati väga soe tagasiside. Rahvaga kohtusid Heli Künnapas, Anti Saar ja Jaak Juske. Head koostööpartnerid on juba aastaid Seto Instituut, kirjastus Seto Kiri ja MTÜ Setomaa Turism. Angela Reidla maalinäitus „Rohelised pildid“ rändas Värskest Võrru ja edasi Luutsnikku. Loeti telefoni teel ette artikleid ja koostati küsimused Setomaa külade mängudele. Tuntud inimestena „töötasid“ raamatukogupäevade ajal Annela Laaneots ja Rein Järvelill.

Tsolgo lugejatel olid tänu Eesti Kultuurkapitali toetusele külas Virve Osila ja Heli Künnapas. Esimene neist rõõmustas ka Kääpa rahvast. Korraldati eakate ekskursioon Viljandimaale ja koos käisid eakate võimlemisring, lauluansambel ja jututuba. Korra kuus jagati Toidupangast saadud toiduabi lastega peredele ja toimetulekuraskustega inimestele.

Kuutsis tähistati rahvajuttuaastat raamatunäitusega „Rahvajutt jutustab...“. Võru keele nädal lõpetati kirjandushommikuga „Mu uma kodukiil.“ Krabil äratas suuremat huvi näitus kriminaal-, armastus- ja põnevusromaanidest „Sinised raamatud“. Paljud lugejad imestasid, et pole kunagi nii palju siniseid raamatuid näinud ja hakkasid neid jälle laenutama. Oktoobris, Eesti kirjanduse kuul, tutvustati 12. juunil 2020 maisest ilmast lahkunud Erik Tohvri loomingut, kelle iga uut teost oodati omal ajal pikisilmi. Varustus pakkus väga põnev näitus „Uus aasta ja 366 uut võimalust“ motivatsioonivõimalust uute sihtide seadmiseks.

MTÜ Järjehoidja taotlusel ja Eesti Kultuurkapitalilt toetusel võlus Lasva, Võru ja Orava inimesi hüpnoterapeut ja jutuvestja Ena Metsa esinemine teemal „Loodus meie kodu“. Lasval toimus viiruselainest hoolimata kuus luuleõhtut. Ühe osaleja puukuuri kogunenud seltskond

üllatas stiilirohkusega ja teine, mil loeti Kalju Lepiku ja Kalle Kure luulet, meeldis luulevaliku ühise kattuvusega. Raamatukogu sünnipäev kandis pealkirja “Õnnelikud inimesed loevad raamatuid ja joovad kohvi”, mis oli inspireeritud A. Martin-Lugandi samanimelisest raamatust.

Luutsnikus toimusid teatrilavastuse „Mauno saladuslik kadumine“ filmivõtted, lavastajaks Piip ja Tuut Teater. Maunot, Luutsniku küla mitte just kõige säravama mõistusega, ent heasüdamlikku ja sümpaatset meest kehastas mõnusalt ja mõnuga Sepo Seeman, kellel sealkandis suvekodu. Ruusmäel esines mitmel rahvajutuaasta üritusel Helve Ots, suurim neist oli „Rahvajututunnid Rogosi Tantsufestile“. Ürituse „Huvitav on teada“ peaesineja oli Enno Kalde. Näitustest suurimat, „Võrumaa loodusest“ uudistasid ka Rogosi mõisat väisanud külalised. Kääpa, Lasva, Osula raamatukogud liitusid rahvajutu aasta 11*11 väljakutsega.

Vastseliinas õnnestus oktoobris imetabane kohtumine Tiia Puustusmaaga, kellelt ilmus aastatepikkuse töö viljana „Pühäsenulgad“. Värvifotodega raamat on kaunis ja eriline, kantud setode religioosest pärimusest ja räägib Setomaa inimestest ja ikooninurkadest nende kodudes.

Oraval toimus koostöös kultuurimajaga Rainer Rahasepa luulekogu esitlus ja Silvi Jansoni rahvajututund. Näituse tegevus oli muljetavaldav: „Setomaa fotodel 1918 – 2018“, Külli Kõppo- Jacobsoni kirikinnaste näitus, Külli Pähna suveniirklaaside näitus jne.

Vana-Vastseliinas toimus raamatukogupäevade ajal viktoriin uuemast eesti kirjandusest, kus vastuseid sai kirjanduse abil otsida ja osavõtjad tõdesid, et nii jäi rohkem meelde. Vestlusringid toimusid nii raamatukogupäevadel kui põhjamaade nädalal.

Kuna talv üllatas suurte talilinnuparvedega, siis Kirepi õpiringi esimene koosviibimine oli talilinnu-teemaline. Peale eriolukorra lõppu loeti lõbusaid lugusid vananemisest raamatust ”Elame veel!” Septembris käidi õppereisil Alaveski loomapargis, külastati Taheva raudteejaama, kus vaadati jaamaülema mälestuspinki. Jõulude eel palus raamatukogu direktor lugejatel tuua vanu jõulu- ja näärikaarte, millest sai uhke näituse. Vanim kaart pärines 1937. aastast. 1942. aastast pärit kaardi oli saatnud üks sõjamees teisele sõjamehele lahinguväljal. Südalik tekst lõppes sõnadega: ”Katsu ka Sina Jõulud nii mugavalt ja rõõmsalt mööda saata, kui võimalik!”

Lindas jätkusid aasta algul keskpäevakohvikud ja tervisliku toitumise grupi kokkusaamised. Loosis toimus kohtumine Kati Lumistega, kes rääkis raamatute saamisloost ja ravimtaimede väest. Meremäel kõneles Ilmar Vananurm Tartu rahulepingu olulisusest. Näitusega tähistati Jaan Krossi 100. sünniaastapäeva. Novembris õnnestus koos eakate seltsingu liikmetega kodusaali laval ära mängida Indrek Koffi tõlgitud „Loomade valimised“ põhjal Hele Verreivi lavastatud lühietendus.

Viitinas sai teoks ammu meeltes mõlkunud „Rannaraamatukogu“, mille idee saadi koolituselt Tartus, Karlovas tegutsevast Tänavaraamatukogust. Et Viitinas tänavat pole, aga on rand, siis Rannaraamatukogu tundus tore. „Maja pööningult leiti kaks väikest kapikest, üks lahke lugeja tõi värvi ja kaks aiaposti, teine lahke kogukonna liige värvis kõik kenasti üle, tegi ka katusekese peale ja pani randa püsti“. Lugemismaterjaliks viidi mahakantud raamatuid nii suurtele kui lastele ja perioodikat.

Osulas eksponeeriti palju näitusi, näiteks Gori karikatuuride stendinäitus, raamatunäitus „Tark tee terviseni“, reproduktsioonide näitus „Tallinn XIX sajandi gravüüridel“ jne. Raamatukogupäevade ajal tänati lugejaid tänukirjadega, loeti rahvajutte ja pakuti kommi.

Puiga koolis jäi õpilastööde näitus ära, aga naha- ja saviringis tehtud töid sai imetleda raamatukogus. Kunstniku haridusega raamatukogu direktor tegi meeleolupiltide Võru valla päeva näituse jaoks. Puiga 14. külapäevaks koostati näitus albumitest, esemetest, ringide tegevusest ja külaelust. Luulõpäiv „Heiberg ja Contra – üte Urvastõ latsõ” sidus Marie Heibergi ja Contra eluteede ristumise Urvastes. Loeti luuletusi Marie Heibergi mälestusmärgi juures ja tehti jalutuskäik tema sünnikohta. Päev lõpetati luuleõhtuga Urvaste Seltsimajas, kus osalesid Contra, Veiko Märka, Lauriito Meriloo, Vahur Afanasjev, Joanna Ellmann, Maarja-Liis Mölder, Øyvind Rangøy jt.

Missos koguti andmeid kunagise ansambli Kastepiisad kohta. Vitriininäitusel sai uudistada küünlaid ja päkapikke erakogudest. Haanjas jagati koostöös valla sotsiaalosakonnaga inimestele kommipakke. Alates detsembrist kasutasid multifunktsionaalset ruumi keeleõppijad. Nursis tõi nooruslikku energiat lasteaiarühma avamine sealses Külakeskuses. Tsoorus koguti kogukonna kohta ilmunud ajaleheartikleid ja kokku sai pensionäride ring „Elulõng“.

Võrumaa KRK Kella Kahe Kirjandusklubi külalisteks olid Mari-Liis Pae, Susan Luitsalu, Jan Rahman, Ülle Pungits, Andrus Kõre, Alar Kivisiv, Külli Mürsepp ja Ivari Padar. Samuti ka ajaloolane Jaak Juske, psühholoog Anneli Salk ja kirjastaja ning kirjanik Heli Künnapas.

Kohtumiste sarja „Sündinud Võrus“ külalisteks olid Aveli Jänes, Kerttu Rakke ja Tiit Land. Südalinna raamatukogus Võru kesklinna pargis taastas Helle Laanpere „aegade sadestusena“ kunagise miljöö kuulajate kujutlustes. Raamatukogu sünnipäevakohviku külaline - väikese linna suur täht Marje Metsur - tõi kohale muljetavaldava arvu publikut, kelle seas oli ka linnapea Anti Allas punaste roosidega!

Kümnenda õpilaste omaloominguvõistlusega „Hea on olla hea“ tõmmati joon alla laste silmadesse palju sära toonud ettevõtmisele. Võistlusele laekus 27 tööd viie kooli õpilastelt: Parksepa Keskkool, Võru Kreutzwaldi Kool, Võru Kesklinna Kool, Varstu Kool ja Värskas Gümnaasium. Lapsed oskasid headusest kirjutada ja sel teemal arutleda. Hea saab olla mitut moodi, aidates abivajajaid, annetades või lihtsalt reegleid järgides igapäevaselt teistega arvestades. Tänavune võistlus oli põnev seetõttu, et kirjutajate seas oli rohkem poisse kui tüdrukuid. Kõige rohkem võistlustöid, mis olid ka tasemelt väga ühtlased, laekus kolmanda ja neljanda klassi õpilastelt. Žürii hindas selles vanusegrupis jutte ja luuletusi eraldi ning andis preemiad välja kummaski žanris.

Konverentsisaalis ja mõttetoas eksponeeriti väliseesti näituste festivalil osalevaid näitusi „Paadipõgenikud 1944. Nelja paadi lood“ ja „Elukaare kaks otsa“, mis rääkisid väliseestlaste elust ja saatustest. Udmurdi kunstnike Larissa ja Nikolai Bõkovi näitus „Lilled aeg. Inimene - lind“ tutvustas hõimurahvaste kunsti. Aasta lõpus imetleti Riste Laasbergi võrratuid gobelääne.

Koostöös Võrumaa Muuseumi ja Eesti Kirjandusmuuseumiga koostati raamatute ja esemete näitused Georg Otsa 100. ja Bernard Kangro 110. sünniaastapäeva tähistamiseks. Ajast ja elust mõtisklev raamatute ja kellade näitus „Aja kulg“ ja vaimuliku kirjasõna ning oreliplaatide näitus „Toomas Paul – tõe lõpututel tagamaadel. Hugo Lepnurm – orelitule valvaja“ toimusid koostöös antikvariaadiga „SwissHof“. Kojulaenutuses korraldati pilkupüüdvaid väljapanekuid: „Bon Appetit! Maitvad lugemiselamused“, „Kus mu särk on? – särgita mees raamatukaanel“, „Raamatud, mis panevad sind saba liputama“, „Soe pleed, lõhnav tee ja piparkoogid...“ jt. Neile on tekkinud täiesti omaette lugejaskond, kes iga uut väljapanekut huviga ootavad.

Mõttetoas sai ühe maali näitustel vaadata Ilon Wiklandi „Kevad Bullerbys“ ja Sirje Piiperi „Katriina allee“.

4.6.2 riiklikul tasandil

ERÜ maaraamatukogude seksiooni liige Tea Kallas tegi e-posti teel valiku aasta raamatukoguhoidja nominentide hulgast. Isadepäeva eel valminud Pamela Marani raamatus „Eesti vanaisade lood ja salatarkused“ on intervjuu Kirepi lugejaga. Haanjas võõrustati külalisi Kuusalu vallast.

Osula raamatukogu direktor andis kord nädalas kodulootunde IV klassi õpilastele. Tundides värviti pilte, loeti rahvajutte jne. Raamatukogu külastas Võrumaa õpilasesinduse liit.

Taaselustati koostöö Eesti Riigiarhiiviga – Võru, Värskas, Mikitamäe ja Orava lugejatele pakuti vaadata näitusi „Öös on tähti“ ja „Lembit Nõmmeots. Südamega kunsti juures“.

Võrumaa KRK jätkas koostööd asutustega Eesti EPALE keskus, ETKA ANDRAS ja SA Arhimedes. Rahvusvahelise projekti „Neli elementi - legendid ja lood“ tarbeks viipekeelseid videoid filmiti koostöös MTÜga Tartu Viipekeeletõlgid.

Eesti Rahva Muuseumi hariduskeskuse ja raamatukogu töötajatele tutvustati projekti tulemusel valminud veebipõhiseid õppematerjale, mis lubati kindlasti kasutusele võtta igapäevatoos muuseumi külastajatega. ERMi näitus „Kirjad ja mustriid kodustele. Erika Kalami etnograafilised postkaardid“ olid väljas konverentsisaalis ja hiljem virtuaalnäitusena kodulehel.

4.6.3 rahvusvahelisel tasandil

Põhjamaade kirjanduse nädalale registreerudes sai Kirepi raamatukogu norrakeelse vastuse: „Mange tak for jeres 38egistreering til Nordisk literaturuge!“ Teemaüritusele „Hommikuhämarusest õhtuhämaruseni“ olid kontaktide vältimiseks Põhjala kirjanduse huvilised oodatud kogu päeva vältel ja loeti katkendeid raamatutest „112 päeva koortel ja põhjapõtradel“ ning „Karu ja rebane teel Põhjamaale.“ Õpiti selgeks norrakeelne lause.

Sännas 30. juulist 1. augustini aset leidnud Finno-Ugri Filmifestival FUFF keskendus keele, kultuuri ja looduse säilitamisele kodanikualgatuse korras. Filmidele lisaks toimusid õpitoad ja arutelud eesmärgiga avardada soome-ugri maailmapilti.

Võrumaa KRK jätkas koostööd välispartneritega kuuest riigist (Belgia, Itaalia, Sloveenia, Prantsusmaa, Hispaania, Kreeka) Erasmus + programmist rahastatud projektiga „Neli elementi-legendid ja lood“. Veebruaris toimus projektikohtumine Kreekas. Partnerasutuste jaoks koostati ingliskeelne juhend õppematerjalide testimise läbiviimiseks ja osalejate valimiseks. Pärast testimist koostati kõigis riikides aruanne partnerasutuse tulemustest ja tehti palju ettepanekuid õppematerjali kasutajasõbralikumaks muutmiseks. Muudatused viisid sisse Prantsuse ja Hispaania partnerasutuste töötajad. Oktoobris Pariisis toimuma pidanud viimane projektikohtumine asendati virtuaalkohtumisega Zoomis ja valmis projekti lõpparuanne.

„Kevadel sain kutse osaleda rahvusvahelise projekti „Four Elements: Legends and Stories“ testgrupis. Projekti jooksul valminud õppematerjalid tuli põhjalikult läbi töötada, lahendada

etteantud ülesanded ja anda hinnang õppetükkide kohta. See oli üsna keeruline ja aeganõudev ülesanne, sest kogu materjal oli inglise keeles. Siiski tundsin rõõmu, kuidas grammatika üha enam meelde tuli ja ka rääkimisoskus ning julgus paranes.“ (Kirepi)

4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele.

Kasutajakoolituse olulisus kasvab, kuna enamik riigi- ja erasektori teenustest on kättesaadavad e-keskkonnas. Nende kasutamine nõuab teadmisi ja oskusi, mida vanemaealisel elanikkonnal napib. Kasutajakoolituse tase oleneb raamatukogu tehnilisest võimalusest.

2020. aastal küündis koolituste arv 776ni, neist individuaalkoolitusi oli 706, viimaseid pandeemia- aastal muidugi palju e- kirja ja telefoni teel. Koolitust vajasisid täiskasvanud, kelle arvutioskused olid tagasihoidlikud, aga positiivne on, et e-teenuseid on hakatud rohkem usaldama. Ruusmäe rühmakoolituste teemad olid: „Tunne ravimtaimi“ ja „Vestlusring ravimtaimede teemal“. Värskas aidati mitmel lugejal alla laadida „Hoia“ appi ja paar lugejat osales raamatukogu arvutis virtuaalkoolitusel või –koosolekul.

Lugejal tuli aidata saada digitaalset arstiabi, sest ära jäid plaanitud operatsioonid ja vastuvõtud. Ravimid lõppesid otsa ja neid sai välja kirjutada ainult raviarst. Oli juhus, kus inimene saadeti eriarsti juurde ja tal kästi lisaks digisaatekirjale välja printida paber kandjal saatekiri. Vanem inimene ei teadnud, kus ta printida saaks, pealegi olid paljud kohad suletud ja küsis abi ikka raamatukogust. „Oli ka vaja maksta riigilõivu, osamakseid ja teisi rahalisi tehinguid, mida inimene oli varem teinud pangakontoris. Nüüd oli see raskendatud või pangad üldse suletud. Heas usus tulid inimesed ikka raamatukogusse. Kui tal aga pole internetipanka ega ka e-posti aadressi, siis on väga raske neid aidata.“ (Kirepi)

Mikitamäel viidi läbi rühmakoolitusi 3-4le inimesele arvuti- ja digioskuste taseme tõstmiseks, aga tase on väga erinev. Suuremates gruppides ei julge osad vanemad inimesed tunnistada näiteks seda, et koolitaja läheb teemaga liiga kiiresti edasi. Inimesed ei anna teada oma arvutioskusest, ja seetõttu ei ole koolitus nii efektiivne.

Missos aidati inimesi ka kodukontorist. „Kuna inimene oli ostanud Soomest kasutatud arvuti, olid seal kasutamiseks asukohamaa programmid ja need meile ei sobinud. Pidin ümber seadistama ja õpetama meie programme kasutama kahel päeval.“ Eesti keelt õpetati vene- ja ukraina keelt kõnelevatele inimestele. Puigal meisterdasid algkooliõpetajad nahast kaelaehteid. Kaks korda nädalas toimunud naha- ja saviringides valmisid vastavalt aastaajale ja tähtpäevadele ehted, meened, kaardid – nii kuidas kunstniku loov vaim suutis välja mõelda.

Raamatukogudes õpetati RIKSWEB-i ja e-PRIA kasutamist, sotsiaalmeedias kontode loomist, failide lisamist kirjadele, fotode töötlemist, raadiosaadete järelkuulamist jne. Värskas oli inimestel probleeme arвете maksimisega, kui ei saanud raamatukokku füüsiliselt tulla, neid juhendati telefoni ja e-posti teel. Tavapärasest rohkem pöörduiti raamatukogu poole nõu saamiseks väärt raamatute ostmisel.

Võrumaa KRK liitus ETKA ANDRAS poolt algatatud „Õpitunni“ ideega. Õpiti kilekotte voltima ja erinevaid toidutegemise nippe. Rahvusvahelises projektis „Neli elementi-legendid ja lood“ loodava õppematerjali testimisel oli Võrumaa KRK seitsme partnerasutuse seas juhtpartner. Õppematerjali testimiseks kaasati 12 lugejat ja viis raamatukogu töötajat, kellelt

saadud tagasiside oli oluline projekti tulemusena loodava õppematerjali analüüsimisel ja parandamisel. Septembris viidi ühele klassile läbi koolitusüritus „Raamatujaht“, mille käigus õpetati kasutama e-kataloogi RIKSWEB ja selgitati raamatute paigutamise põhimõtteid.

4.8. Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded

Avaldamise võimalustest lähtuvalt tutvustati raamatukoguvõrgustiku tegevusi väljaannetes Võrumaa Teataja, Lõunaleht, Võru Linna Leht, Antsla valla leht, Võru Valla Teataja, Setomaa ja Mägede Hääl. Samuti Lõuna-Eesti Postimees oli huvitatud raamatukogude tegevusest. Raamatukoguhoidjad on päris varmad tegema kaastööd. Tunnustust väärivad Võru Valla Teataja kaasautorid Tuuli Eksin ja Tiiu Pihla. Aga ka teised, näiteks Tea Kallastelt ilmus kirjutis „Saame kokku Lasva raamatukogus“. Sirje Moorus kirjutas ajalehte Mägede Hääl artikli „Lõppemas on üle-eestiline rahvajutuaasta“ jne.

Antsla valla raamatukogude tegevusest anti teada põhiliselt Facebookis. Aga ka Antsla valla lehes ilmusid raamatukogusid ja raamatuid tutvustavad kirjutised, näiteks Liana Allas kirjutas artiklis „Raamatukogud tervitavad“ uute raamatute tellimisest ja saabumisest raamatukogudesse. Evi Kallase kirjutis oli pühendatud ajakirja Täheke 60. sünnipäevale. Lasva raamatukogu direktor jagas Facebooki kaudu infot tegevuse kohta 36 korda.

Obinitsas ja Meremäel sooviti raamatukogude 95. sünnipäeva puhul avaldada ajalehe Setomaa lisalehes Valla uudised oma pikaajalist tegevust kajastava artikli „Obinitsa ja Meremäe raamatukogud 95“. „Lehetoimetajate otsusel sündis nii, et meie mahukas, kolmeosaline artikkel ilmus järjelugudena läbi kolme erineva lehenumbri: 2020. aasta novembris ja detsembris ning viimane osa koguni 2021. aasta jaanuaris. Sellisel järgneval olid ilmselt ka oma plussid, sest sugugi mitte ettekatsetult said tänu ajalehele Setomaa meie nn kaksikõdedest raamatukogud tähelepanu tervelt kolm kuud järjest.“ (Meremäe)

Värskast saadeti valla kommunikatsioonispetsialistile ülevaateid raamatukogu tegemistest, kes otsustas, mis lehte jõudis. Infot edastati „Suure-Väraska virtuaalsele seltsimajale“. Suuremate ürituste puhul on tähtis avaldada reklaam plakatitel, sest osa rahvast loeb ainult seal infot. Setomaal kogutakse andmeid kohaliku omavalitsuse kohta paberväljaannetes. Omavahel on kokku lepitud jälgitavad ajalehed ja tabel esitatakse iga järgneva kuu viiendaks kuupäevaks.

Lõpetati veebiväljaande „Raamatukogud Võrumaal“ täiendamine võrgustiku muutuste ja tegevuse kohta aastatel 2011-2019. Suur tänu Väraska, Mikitamäe, Saatse, Orava ja Hanikase raamatukogude direktoritele ajaloolise ülevaate eest! Võrumaa KRK kodulehel täiendati raamatututvustuse blogi luuleriiuliga Võrumaaga seotud ja teiste heade luulekogude tutvustamiseks.

Elvi Määril, kes alustas tööd Parksepa raamatukogus 10. oktoobril 1973, valmis viimasel tööaastal kolmeosaline, rohkete fotode ja ürituste kirjeldustega kroonika. Viimase kümne aasta kroonika sai kaante vahele Obinitsas.

Võrumaa KRK postituste arv Facebookis suurenes 52 võrra, kuigi üritusi ja koolitusi, mida reklaamida, oli vähem. Jagati infot raamatukogu töökorralduse kohta, mis vastavalt viiruseohule pidevalt muutus. Samuti levitati infot virtuaalnäituste, e-raamatute laenamise

võimaluste jms kohta. Meeldiva üllatusena saadi sponsor Kohvisemu näol, kelle reklaami terve kasti kohvi eest avaldatakse veebilehel.

4.9 Andmebaasid

Järjepidevalt täiendati koduloolist andmebaasi. 2020. aasta perioodikast ja üksikteostest sisestati 1459 uut kirjet. Kirjetele lisati lingid digitaalarhiivi DIGAR. Artikleid bibliografeeriti ajalehtedest: Võrumaa Teataja, Lõunaleht, Võru Linna Leht, Lõuna-Eesti Postimees ning Võru Valla Teataja. Koduloolise sisuga artiklite kirjeid sisestati ajakirjadest Eesti Loodus, Looming, Keel ja Kirjandus jt. Retrospektiivselt sisestati 154 kultuuri- ja koduloolise sisuga artikli kirjet ajalehest Tööraha Elu aastatest 1984-1987. Jooksvalt redigeeriti varasemalt sisestatud artiklite kirjeid. Jätkati tööd kodulooliste isikute andmete leidmiseks ja täpsustamiseks Võrumaa koduloolise sünnipäevakalendri koostamisel.

Võrumaa KRK kodulehe vahendusel pakutakse lugejatele järgmisi andmekogusid: Võrumaa kirjanikud, Võrumaa lastekirjanikud, Võrumaa kodulooline sünnipäevakalender 2021, Valik Võrumaa muusikategelasi.

5. 2021. aasta tegevused

Pikisilmi oodatakse uutesse ruumidesse kolimist nii Rõuges kui Kääpal.

Kavas on 2020. aasta kevadel ära jäänud õppereis Harjumaa raamatukogudesse. Võrumaa KRKI on kavas paigaldada raamatukapp ja võimalusel elektrooniline infotahvel. Maakonna vanim – Kuutsi raamatukogu – loodab tähistada ära jäänud 150. sünnipäeva. Kuldre plaanib raamatukogu 115., Lasva 110. ja Loosi ning Nursi 100. tegevusaasta tähistamist. Jätkub LUGEMISISU programm.

Mõnistes on kavas teema-aasta Mõniste 635 puhul ülevaade Mõniste raamatukogu asukohtadest Vastse-Roosast Mõnisteneni. Sännas on kavas viia läbi uurimus, et teada saada kogukonna, sh põliskihistuse vajadusi ja ootusi, uustulnukate liitumistingimusteks vajalikke tegevusi jne. Tsoorus on kavas Antsla valla 30. aastapäeva puhul koguda pilte ja artikleid koos rahvamajaga näituse tarbeks ning esitada taotlus uutele riulitele.

Koostajad: Võrumaa rahvaraamatukogude direktorid, Võrumaa KRK direktor, arendusjuht, komplekteerimis- laste- ja teenindusosakonna juhatajad

Direktor
Allkiri Inga Kuljus

LISA 1. Personali koolitus

Raamatukogu nimi	Koolituste arv	Koolitustundide arv (koolituse maht)	Koolituseks kulutatud
Antsla	1	5	
Haabsaare	3	15	
Haanja	3	12	15,7
Hanikase	1	5	
Kirepi	7	25	
Krabi	1	5	
Kuldre	2	11	
Kuutsi	1	5	
Kääpa	5	20	
Lasva	5	25	60
Luutsniku	1	5	
Mikitamäe	4	116	170
Misso	2	11	
Mõniste	1	5	
Nursi	1	5	
Obinitsa	2	8	
Orava	1	5	
Osula	5	132	95
Parksepa	1	2	
Rõuge	3	10	
Tsolgo	5	8	
Tsooru	6	53	155
Urvaste	2	11	
Vaabina	1	5	
Varstu	1	5	
Vastseliina	2	11	

Viitina	1	5	
Võrumaa KRK	9	550	2545,04
Värska	1	5	

Võrumaa KRK kuludesse on arvestatud kutsekoolituse II mooduli kulud, koolitusi ei arvestatud, sest COVID-19 tõttu ei toimunud. MTÜ Õiguskooli koolituse „Õigus meie kirjanduses“ ja Koolituskeskuse Vilko MTÜ koolituskulud kajastuvad Võrumaa KRK kuludes.

LISA 2. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

Tuuli Eksin – esinemine X õpilaste jutuvõistluse „Hea on olla hea“ tänuüritusel

Valgjärve legendi tutvustamine Võru valla päeval

Inga Kuljus – esinemine X õpilaste jutuvõistluse „Hea on olla hea“ tänuüritusel

Merle Koik - Võrumaa KRK, RIKSWEBi, Erasmus+ projekti „Neli elementi-legendid ja lood“ ja koolituse „Muna õpetab kana“ tutvustamine Eesti Leader Liidule

Võrumaa KRK ja RIKSWEBi tutvustamine ja mäng „Raamatujaht“ Võru Kreutzwaldi kooli 7 klassile

Erasmus+ projekti „Neli elementi-legendid ja lood“ tutvustamine Eesti Rahva Muuseumi hariduskeskuse ja raamatukogu töötajatele

EPALE Eesti ja ETKA Andras poolt korraldatud mittekonverentsil „Hübriidkoolitus“ arutelugrupi juhtimine teemal „Õppijale vajalikud oskused, et õppida edukalt muutunud koolitusvaldkonnas“

Erasmus+ projekti „Neli elementi-legendid ja lood“ tutvustamine Võru Noortekeskuse noorsootöötajatele

Eha Kütt – Tervituskõne ja raamatu „Pisike puu“ koos järjehoidjaga, millel valla raamatukogude kontaktid, üleandmine pisikeste vallakodanike vastuvõtul

Tuuli Kütt – esinemine X õpilaste jutuvõistluse „Hea on olla hea“ tänuüritusel

Helle Laanpere – maakonna koolidele laste- ja noorteraamatute tutvustamine ning ettekanded kirjanike elust ja loomingust

Võru linnas ja maakonnas kuue koduloolise kirjandusretke läbiviimine

Aive Leppik – esinemine võrumurdelise Raamatukogunõid Rosaaliena Võru keele nädalal Viitina lasteaiarühmas ja Rõuge kooli algklassides

Esinemine Barbara von Krüdenerina projekti „Teatripisik - julgus ja loovus“ raames Tapa, Sõmeru ja Rõuge noortele, külalistele Põltsamaalt ning Anija valla segakoorile „Hannijõggi“

Elvi Määr – Võru valda, Parksepa alevikku ja raamatukogu tutvustav ettekanne Pärnu taidlejatele

Tiiu Pihla – Kultuuriloolised ülevaated Kapera teeninduspunktis:

Skulptor Paul Horma 115

Friedrich Verrev –madrus ristlejal „Varjaag“

Signe Pärnaste – esinemine X õpilaste jutuvõistluse „Hea on olla hea“ tänuüritusel

Kristi Soll – lugemiskoera tutvustamine ning ettekanne lugemise tähtsusest linna koolides ja lasteaedades

Saima Tell – Raamatunäituse „Andrus Kivirähk 50“ tutvustus Uue-Antsla Rahvamaja perepäeval

Saima Tell – Marie Heiberg 130 – Kirikukülas mälestusmärgi juures Jutupeatuse märgi tutvustus

Eve Timmi – laste- ja noorteraamatute ning kirjanike elu- ja loomingu tutvustamine maakonna koolides

LISA 3. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid

Raamatukogu nimi	Teostatud tööd (2020)
Hanikase	Külakeskuse, sh raamatukogu katlamaja renoveerimine
Kuldre	Ruumide renoveerimine ja uute valgustite paigaldamine
Meremäe	Raamatukogu põhiruumi valgustussüsteemi väljavahetamine
Obinitsa	Koridori trepikäsipuu paigaldamine laste ja eakate turvalisemaks liikumiseks
Orava	Hoone fassaadi remont
Rõuge	Rahvamaja ja raamatukogu renoveerimine 2020-2021
Võrumaa KRK	Konverentsisaalis ovaalse laua väljavahetamine väiksemate eraldi paigutatavate laudade vastu, mis võimaldab koolitusi paindlikumalt korraldada ja osalejate vahel distantsi hoida
Värskas	Diivani renoveerimine koos transpordi ja paigaldamisega

LISA 4. Laste ja noorteüritused

Raamatukogu nimi	Ürituse nimi	Osavõtjate arv
Kuldre, Kääpa, Mikitamäe, Sõmerpalu, Varstu, Värskas	Lugemisisu: üle-Eestilise lugemisprogrammi teematunnid	Kõigil üritustel osalejaid kokku üle 200
Võrumaa KRK, Kuldre, Mikitamäe, Orava, Osula, Urvaste, Värskas	Ilon Wiklandi juubelile pühendatud kohvernäituse" Pikk-pikk teekond" teematunnid	Kõigil üritustel osalejaid kokku ligi 550

Võrumaa KRK, Kuldre, Kuutsi, Mikitamäe, Mõniste, Obinitsa, Osula, Parksepa, Ruusmäe, Tsolgo, Vana-Vastseliina, Varstu, Vastseliina, Värskä	Eesti rahvajutu aasta seminarid, jututunnid, ettelugemised jmt	Kõigil üritustel osalejaid kokku ca 500
Võrumaa KRK, Kuldre, Kääpa, Meremäe, Värskä	8. Nukitsa konkursil osalenud raamatute tutvustused ja lemmikraamatute poolt hääletamine	Kõigil üritustel osalejaid kokku ligi 800
Võrumaa KRK, Antsla, Osula, Parksepa jt	Teiste laste- ja noorteraamatute tutvustused igas vanuses lastele ja laste lugemise juhtidele mitmesugustel teemadel.	Kõigil üritustel osalejaid kokku üle 200
Võrumaa KRK ja teised maakonna rahvaraamatukogud	Laste-Raamatu-Suvi 2020: 8. maakondlik lugemismäng. Lasteosakond koostas nimestiku, lugemispassi ja küsimused loetu kohta, lapsed lugesid kõigis maakonna raamatukogudes. Lõpupidu lükkus pandeemia tõttu 2021. a kevadesse	Programmiga liitus maakonnas ca 140 osalejat
Värskä, Mikitamäe, Kirepi	Kohalikud suvised lugemisprogrammid , nende avaüritused ja tänupeod	Kõigil üritustel osalejaid kokku üle 200
Võrumaa KRK	Üleriigilise etluse võistluse maakonnavoore	37
Kuldre, Meremäe, Osula, Puiga	Kohalikud etluse võistlused ja viktoriinid (ettelugemise võistluste eelvoorud, Kuldvillak, kirjandusviktoriinid, Adsoni etluse võistluse kooli eelvoor jmt)	Kõigil üritustel osalejaid kokku ca 100
Võrumaa KRK, Värskä	„ Pisike puu “ – kinkeraamatute üleandmine raamatukoguhoidjate poolt omavalitsuste vastuvõttudel või kättetoimetamine peredele	Kõigil üritustel osalejaid kokku ligi 150
Kuldre, Viitina	Osalemine kohalikes koostööprojektides lasteraamatu(kogu)teemaliste tegevustega (perepäevad, võru keele päevad jmt)	Kõigil üritustel osalejaid kokku ligi 200
Lasva, Orava, Tsolgo, Värskä	Kohtumised kirjanikega ja jutuvestjatega (Anti Saar, Heli Künnapas, Ena Mets, Silvi Jansons)	Kõigil üritustel osalejaid kokku ligi 150
Võrumaa KRK, Haanja, Kirepi, Kuldre, Kuutsi, Meremäe, Mikitamäe, Osula, Parksepa, Ruusmäe, Rõuge, Vana-Vastseliina, Varstu, Värskä jt	Ettelugemised-vestlused mitmesugustel teemadel lasteaialastele ja õpilastele	Kõigil üritustel osalejaid kokku ligi 400
Võrumaa KRK, Kuldre, Kuutsi, Lasva, Meremäe, Mõniste, Orava, Osula, Parksepa, Tsolgo, Vana-Vastseliina, Varstu, Vastseliina, Viitina, Värskä	Teemaüritused (tarkuseraamatud + juturaamatud + tegevused mingi teema tutvustamiseks)	Kõigil üritustel osalejaid kokku üle 800
Võrumaa KRK, Kuldre, Mikitamäe, Misso, Mõniste, Osula, Sõmerpalu, Varstu jt	Käeline tegevus lastele + teemakohased raamatud, ettelugemine, arutelud (käsitööringid, kunstiringid, tegelustoad,	Kõigil üritustel osalejaid kokku üle 200

	töötoad, meistritoad, kokandus, joonistamine, piltide värvimine jm)	
Kuutsi, Osula, Puiga, Varstu	Raamatukogus toimuvad ainetunnid , mille käigus kasutatakse raamatukoguhoidja juhendamisel ka kogus leiduvaid teavikuid	Kõigil üritustel osalejaid kokku üle 100
Võrumaa KRK, Kuldre, Tsolgo	Koolivaheaja üritused (lauamängud, mõttemängud, meisterdamine, teatripäevad, kokandusring jm)	Kõigil üritustel osalejaid kokku ligi 150
Võrumaa KRK, Kirepi, Meremäe, Mikitamäe, Vana-Vastseliina, Värska	Tänuüritused tublidele lugejatele	Kõigil üritustel osalejaid kokku üle 200
Võrumaa KRK, Haanja, Kuldre, Orava, Osula, Puiga, Ruusmäe, Varstu, Vastseliina	Kasutajakoolitused lasteaiarühmadele ja klassidele	Kõigil üritustel osalejaid kokku üle 300
Võrumaa KRK, Kuldre	Etendused raamatukoguhoidjate esituses koolieelikutele ja 1. kooliastmele (Tillukese loomateatri erinevad lood, „Kassike ja kakuke“, „Hajameelne päkapikk“, "Kass hakkab jõuluvanaks", "Hundi sõbrad", isadepäeva etendus)	Kõigil üritustel osalejaid kokku üle 300
Võrumaa KRK	Loe koerale! Jaanuarist märtsi keskpaigani käis 12-liikmeline grupp kaks korda kuus Jetale ette lugemas, lisaks toimus 5 kohtumist koolides, lasteaedades ja raamatukogus	Kõigil üritustel osalejaid kokku 135
Võrumaa KRK	Lasteaiarühmade juubeliüritused ja etendused raamatukogus (LA Punamütsike, LA Päkapikk)	Kõigil üritustel osalejaid kokku ligi 200
Võrumaa KRK	Koduloolised kirjandusretked Võru linnas ja maakonnas	6 üritusel kokku 130 osalejat

LISA 5. Raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesannete täitmine

Võrumaa 37 rahvaraamatukogu tööd koordineeriti sel erakordsel aastal nii, kuidas ise teavet saadi. Jaanuaris ja veebruaris koostati aruandeid, millest märtsis toimunud seminaril tehti kokkuvõtteid. Eriolukorra ajal saadeti kõigile infot, mis tuli Kultuuriministeriumilt ja Võru Linnavalitsuselt. Eriolukorra statistiliste näitajate tarvis suheldi pidevalt, et teada saada koopiade jms arvu, mida mõned raamatukogud RIKS-ist kätte ei saanud. Haabsaare ja Vaabina raamatukogudelt küsiti kogu vajalikku statistikat.

Kevadel tehti üks nõustamistuuri ja juunis saadi kokku Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseumi õuel, kus valiti parim maaraamatukoguhoidja 2020.

Sügisel tehti kaks nõustamistuuri ja korraldati neli õppepäeva. Tänu Kultuuriministeriumi toetusele olid neist kaks väga sisukad. Asjalike loengutega tähistati Võrumaa raamatukogunduse IT 25. aastapäeva. Palju tuge igapäevatööks saadi Koolituskeskuse Vilko

loengust. Covid-19 tõttu jäi ära õppereis Harjumaa raamatukogudesse, aga loodetavasti saab teoks 2021. aastal.

Oldi kursis ja võimalusel nõustati Setomaa ja Võru valla raamatukogude ühinemisplaanidel, aga omavalitsus kui raamatukogu omanik on otsustav jõud. Võimaluste piires hoiti raamatukoguvõrgustiku koostöövõimet, innustades näiteks rohkem sõna võtma vallalehtedes.